

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA
ST. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Na progi 2400 je nekaj narobe

Sestanek komunistov jeseniške železarne

V članku »Na progi 2400 je nekaj narobe« objavljamo nekaj misli iz nedavnega sestanka komunistov v jeseniški železarni. Ker smo bili o sestanku obveščeni samo z dopisom, so se v članek nujno vrinile nekatere nejasnosti. Predvsem bralec ne bo našel odgovora na vprašanje: kaj je pravzaprav narobe na progi 2400, čeprav so o tem problemu razpravljali kar trije govorniki. Kljub temu članek objavljamo, ker smatramo, da bo na eni strani ta — čeprav pomanjkljiv — članek, vendarle vzbudil vse komuniste in delavce na progi 2400, da svoje napake popravijo, na drugi strani pa morda sprožil širšo razpravo o tem in o podobnih problemih. Za to je uredništvo vedno pripravljeno odstopiti prostor v časopisu.

Pretekli teden se je sestal aktiv komunistov jeseniške železarne. Sestanka se je udeležil tudi sekretar Okrajnega komiteja ZK tov. Zlatnar. Po izvolitvi 5 članskega delovnega predsedstva je spregovoril sekretar tovarniškega komiteja, tov. Janko Burnik. Govoril je o zunanjepolitičnih dogodkih, o naših odnosih do Sovjetske zveze, o govoru maršala Tita v Pazinu in njegovem pomenu itd. Dejal je, da gledanje nekaterih članov ZK na vse te

dogodke ni pravilno, v mnogih primerih celo povsem zgrešeno. Vse to povzroča nezadostno razgledanost članov. Le-ti se vse premalo zanimajo za ta vprašanja in ne čitajo dnevnega časopisa. Od okoli 2 tisoč jeseniških komunistov je komaj 240 naročenih na Ljudsko pravico - Borbo, kar že samo po sebi dovolj pove. Posledica nerazgledanosti je tudi omalovaževanje delavskih svetov v nekaterih obratih. Tov. Burnik je jasno pokazal, kaj in kje naj delajo osnovne partijske organizacije in posamezni člani ZK. V obratu in pri proizvodnji so stvari, ki morajo komuniste zanimati. Naslanjajoč se na uvodni članek Mome Markovića, ki je izšel v »Borbi«, je obširneje razpravljal o delu in vlogi ZK v podjetju. Posebno je poudaril, da so v zvezi z novo uredbo o davku na plače sindikalne organizacije premošle storile, saj te uredbe člani sindikata skoraj ne poznajo, ali pa si jo krivo tolmačijo. Z uredbo se niso seznanili niti vsi člani ZK. Tov. Čiro Trilar je govoril o pasivnosti članov ZK pri delu na terenu in v množičnih organizacijah, o disciplini članov in o nezdružljivih pojavih pri posameznikih. O stanju na progi 2400 je govorilo več članov ZK, vendar je razprava dobila osební značaj.

Obširnejši referat o gospodarskih uspehih in problemih podjetja je podal tov. direktor Ropret. Med drugim je dejal, da je treba presojanju in sprejemanju članov v ZK posvetiti veliko več pažnje in pozornosti. Tudi nezdravega stanja na progi 2400 na Javorniku se je kratko dotaknil. Tov. Zvone Labura je ostro kritiziral zadržanje nekaterih komunistov na zadnjem sindikalnem sestanku. Prisotne je vprašal, kako dopuste govoriti demagoge, kakršen je tisti, ki je v preteklem letu zaslužil 300 tisoč dinarjev. Skrajni čas je, je dejal, da take »nepogrešljive strokovnjake« pometemo. Predsednik upravnega odbora tov. Jasnič je ugotovil, da so prav komunisti na odgovornih mestih v mnogih primerih razočarali. Da je temu res tako, nam priča stanje na progi 2400. Sekretar okrajnega komiteja ZK je podrobno razčlenil nekatera izvajanja in analiziral napake, ki se ponavljajo v zadnjem obdobju. Z delom bo treba pričeti tam, kjer so jeseni leta 1952 prenehali. Vsekakor bodo morali mnogi komunisti spremeniti svoje nepravilno mišljenje o vlogi ZK in njeni dejavnosti.

O delu mladinskih organizacij in o liku in vlogi komunistov sta govorila tov. Stare in Arh. Član delovnega predsedstva tov. Ščavničar je predlagal, naj bi sprejeli nekaj sklepov, kar pa je aktiv zavrnil, češ da so zaključki nepotrebni, ker so posamezni referati dovolj ostro začrtali smer bodočega dela. Taki in podobni sestanki aktiva članov ZK jeseniške železarne bodo kolektivno prav gotovo mnogo pomagali.

Muhasto vreme v zadnjih dveh mesecih je letošnjo košnjo precej zakasnilo. Vendar zdaj ni več mogoče odlašati z delom. Zato gorenjski kmet izkoristi sleherni sončni dan za košnjo. Pojdi kamorkoli, povsod trga jutranjo tišino pesem kos, med katero se mešajo prešerni vriski fantov in mož, zadovoljnih z bogatim pridelkom. — Na sl.: košnja na Jezerskem

Tako ne gre naprej

Več aktivnosti, samozvesti in — znanja

Kranjskemu javnemu življenju 1400 komunistov ne daje svojega naprednega, revolucionarnega pečata. Če pri disciplini posameznikov bi se morali zadržati malo dalj in na žalost ugotoviti, da je pomanjkljiva, da pri prenekanjih tovanjših ni tiste prave, zavestne discipline, ki bi morala biti bistvena odlika vsakega komunista. Mnogo je med komunisti tudi idejnih nejasnosti (kot da marksizma sploh ne bi bilo!), tako da često v javnem življenju komunisti ne najdejo skupnega jezika. Premajhnega razgledanost jih mnogo-

krat potisne v defenzivo, namesto da bi aktivno uveljavljali socialistične smotre v našem javnem življenju. Če k temu dodamo še pomanjkljivo, često pa popolnoma napačno zunanjepolitično orientacijo — (saj so ugotovili, da nekateri komunisti ne čitajo niti časopisa), potem je čudno, da delavski Kranj ni delavski. Potem tudi edino logičen zaključek: tako ne moremo naprej! Na posvetovanju kranjskih komunistov, ki je bilo v ponedeljek v Sindikalnem domu, je okrog 120 prisotnih komunistov iz vseh terenskih in to-

varniških organizacij živahno razpravljalo o teh problemih. Sekretar mestnega komiteja tov. Ivo Svetina je v uvodnih besedah opozoril prisotne na vse zgoraj našteje pojave v kranjskih organizacijah in jasno začrtal novo pot, nov način borbe komunistov za dokončno zmago socialističnih odnosov pri nas.

V razpravi so tovariši zelo iskreno analizirali vse slabe strani svojih organizacij (na konferenci se je namreč razpravljalo predvsem o negativnih pojavih v organizacijah ZK, s čemer pa seveda ni rečeno, da nimajo pokazati nič pozitivnega). Tovariši iz »Inteksa« je n.pr. povedal, da v njihovi tovarni več kot polovica komunistov ne čita dnevnega časopisa. Precej se je govorilo tudi o nezdružljivih odnosih v družinah posameznih komunistov. Na terenu Rupa da je n.pr. mož — »komunist« ženi s 3 otroki mesečno 3.000 dinarjev. Razpravljali so tudi o gospodarskem kriminalu v naših podjetjih in ugotovili, da so prav komunisti v dokajšnji meri krivi, da gospodarski kriminal v naših podjetjih narašča. V posameznih podjetjih so pa tatvini zasačili celo »komuniste«. Še bolj žalostno pa je, da so komunisti, ko se pretresali tak primer, še pomišljali, ali naj tega člana izključijo iz organizacije ali ne.

Čeprav bi moral biti vsakemu komunistu jaseen pomen Uredbe o obdavčitvi presežka plačnega sklada, se še danes dogaja (Iskra, IBI), da komunisti, ko gre za dobiček, postanejo navadna »kruhoborci«. V trgovinah so lansko leto trikrat delili dobiček, letos pa je v mnogih podjetjih revizija pokazala, da imajo »na zalogi« spet za pol drugo plačo dobička. Vendar nikjer ni bilo komunista, ki bi se vprašal od kod ta denar in končno, če je denar že tu, kam naj se potem da. Karakteristično je namreč, da nobeno trgovsko podjetje ni dalo v mestni ali okrajni sklad za samostojno razpolaganje niti dinarja.

O borbi proti klerikalizmu se je prav tako precej govorilo. Tudi tu mnogi komunisti še nimajo razčiščenih pojmov. Da, tako ne moremo več naprej in tako tudi ne bomo šli več naprej — to je bil soglasen zaključek posvetovanja.

Majhna udeležba -

živahna razprava

Res žalostno je, da se je zborala volivcev 3. terena v Škofji Loki, ki je bil te dni, udeležilo le kakih 30 volivcev. Zato je kar prav, da je majhna udeležba odtehtala živahna in razmeroma plodna diskusija o vseh najvažnejših gospodarskih problemih Škofje Loke.

Po poročilu zastopnika LOMO, o katerem ne bom podrobneje pisal, ker se je diskusija dotaknila vsega važnejšega v njegovem poročilu, so dobili besedo volivci. Marsikaj so vedeli povedati, vendar so se najdlje zadržali pri stanovanjskem vprašanju, ki je v Škofji Loki še toliko bolj pereče, ker so sedanja stanovanja večinoma skrajno nezdružljiva, brez sonca in potrebne svetlobe.

Letos je LOMO določil 20 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanjskega bloka z 12 stanovanji, ki bo verjetno šele prihodnje leto dograjen. Stanovanjska kriza torej letos ne bo rešena, še toliko manj zato, ker Narodna banka letos ne razpolaga z zadostnimi sredstvi za kreditiranje delavcem in nameščencem, ki si hočejo zidati lastne hiše. Zato je nujno, da lastniki stanovanjskih hiš v večji meri ko doslej skrbijo za vzdrževanje svojih hiš. Po ugotovitvah volivcev so najslabše vzdrževane tiste hiše, ki jih upravlja občina. Nekaj teh hiš bo v kratkem naprodaj, vendar je malo verjetno, da jih bodo mogli novi lastniki s pridom uporabljati, ne da bi porabili precej denarja za najnujnejša popravila.

Volivci so predlagali, naj bi skrb za vzdrževanje nekaterih hiš prevzela trgovska podjetja, ki imajo v njih lokale. Mnenja o tem so bila deljena. Očitno pa je, da bo treba v kratkem nekaj ukreniti, da se prepreči propadanje hiš na Glavnem trgu. Škofja Loka se ponaša, da je turistično mesto, vendar pa Ločani ne preradi pozabljajo, da jim nalaga ta naziv poleg časti tudi dolžnosti.

Več skrbi za zunanji izgled Loke - Česa so krivi prosvetni delavci?

Govora je bilo še o šolskih uspehih, bolj rečeno neuspehih, ob zaključku šolskega leta. Vprašanje je, če drži, kar so ugotovili volivci, namreč, da so slabih ocen krivi profesorji ter slabi učni načrti. S predvideno pritegnitvijo učiteljev in profesorjev v društva se bo društveno delo sicer izboljšalo, vendar pa to gotovo ne bo vplivalo na šolske uspehe, kakor so naivno mislili nekateri volivci. Drži, da pasivnost pedagoegov v izvenšolskem delu vzbuja pri starših nezaupanje vendar ni treba pred otroki izražati tega, kar se na žalost pogosto dogaja.

Poljedelske

lekarne

Kmečke zadruge posvečajo vedno več pozornosti sadjarstvu, ki je bilo zadnja leta precej zanemarjeno. Pri Okrajni združni zvezi v Kranju je bil ustanovljen odbor za sadjarstvo, ki šteje 20 članov — predstavnikov sadjarskih odsekov kmečkih zadrug. Odbor ima nalogo po vseh zadrugah organizirati sadjarske odseke in jih usposobiti za samostojno delovanje. Ta odbor je organiziral zimsko škropljenje sadnega drevja. Akcija je popolnoma uspela, ker zadruge razpolagajo z 42 motornimi škroplilnicami, 8 jih pa še dobijo; tako bo imela vsaka druga vsaj po eno škroplilnico. Slabo pa je uspelo poletno škropljenje, ker so kmetje, ki niso navajeni poletnega škropljenja, pokazali premalo zanimanja zanj. Delno pa je slabo vreme vplivalo, da akcija ni bila množično izvršena. Zaradi tega bo po vsej verjetnosti letošnji uničen precejšen odstotek sadja, škrlup ali hrastavost in monilija (gniloba) bodo letos

kljub škroplilnicam in zaščitnim kemičnim sredstvom, ki so bila ves čas na razpolago, uničili velik del sadnega pridelka.

Tovarna kemičnih izdelkov »Zorka« iz Šabca bo še letos po vsej državi odprla tako imenovane »poljedelske lekarne«, ki jih bodo vodili strokovnjaki - agronomi. Te trgovine bodo oskrbovale kmete z vsemi zaščitnimi sredstvi proti rastlinskim boleznim. Nedvomno bo tudi na področju kranjske Okrajne zadrugne zveze odprta taka poslovalnica.

Deževno in sorazmerno hladno vreme je letos poleti precej omejilo razmnoževanje koloniradkega hrošča. Le-ta se ni pojavil v tolikšni množini kot prejšnja leta. Vedno toplejši dnevi pa večajo nevarnost, da se hrošč razširi, zato je po-

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Prekoračeni plačni skladi...

Razvoj družbene dejavnosti -

Mehanizacija kmetijstva - Osamljenost delavskih svetov

Konferenca SZDL radovljiškega okraja, ki je bila na Jezensicah, je obravnavala vrsto problemov in vprašanj, analizirala dosedanje delo političnih in družbenih organizacij ter sprejela pomembne zaključke. Postavila je 3 komisije: Komisijo za telesnovzgojno vprašanja, za AFŽ in komisijo za agitacijo in propagando.

Po poročilih in razpravah so-deč, bodo morali člani in organizacije SZDL radovljiškega okraja kljub doseženim uspehom izboljšati svoje delo. Po-stati bodo morali transmisija vsega družbenega in političnega življenja na področju okraja. Konferenca je ugotovila, da so člani SZDL vzlic nekaterim napakam in pomanjkljivostim pripravljeni nadaljevati pot socialistične »zgradnje«. Vse občine, razen občin Črnivec in Podnart, kjer ni pogojev, so razvile močno gospodarsko dejavnost. Razgledalo se je kulturno-prosvetno življenje v Gorjah, Jesenicah in Kranjski gori. Industrijska proizvodnja stalno narašča, kmetijske zadruge pa še bolj čutijo potrebo po razvoju kmetijstva. V preteklem letu so začeli kmetijstvo mehanizirati in obnavljati planinske pašnike.

Gospodarska struktura radovljiškega okraja je označena kot pretežno industrijska, zaradi tega se tudi družbeno in politično življenje naslanja predvsem na razvoj delavskega upravljanja in na razvoj komun. Prav v tem pa je v zadnjem času opaziti nekaj zastoj, tako da niso izkoristili vseh možnosti razvoja družbenega upravljanja. Odnos organizacij SZDL do družbenih organizacij in družbenega življenja nasploh je nepravilen. Ljudje imajo občutek, da se njihovo mnenje premalo upošteva. Tudi nekaterih aktivistov političnih organizacij se loteva neka-ko malodušje, ker daje razvoj

drugačne rezultate, kakor so jih pričakovali.

Vzrokovi za tako stanje je več. Vrsta nalog na primer še ni izvršena. Samoupravljanje na postalo stvar kolektivov, marveč so ostali delavski sveti osamljeni. To je zlasti videti pri kolektivih jeseniške železarne, v »Verigi« v Lescah in v »Plamenu« v Kropu, čeprav je bil marsikdo mnenja, da je prav v teh kolektivih delavsko upravljanje najbolj razvito. Posebne težave v podjetjih predstavlja tarifna politika in ured-ba o davku na plačni sklad, pri čemer je še vedno mnogo nejasnosti. Bilanca kažejo, da so bili plačni skladi dejansko prekoračeni in znaša razmerje med porastom proizvodnje in prekoračenjem plačnega sklada 102 : 111 v okrajnem merilu, kar je prav gotovo negativen pojav.

Kljub temu da je konferenca osvetlila v glavnem negativne plati dela SZDL, je bil končni rezultat pozitiven. Sprejeti sklepi bodo socialistično demokracijo še bolj razširili in uveljavljali ter pritegnili ljudi k odločanju o družbenem upravljanju.

Pocenitev kruha in moke

Tanjug javlja, da se bosta prvega julija pocenila kruh in moka. Prav tako bo kmalu v trgovinah na razpolago več bele moke. Pričakuje se, da bo cena žita kmalu nižja od 23 dinarjev.

Prvo republiško tekmovanje izložbenih aranžerjev Slovenije

sejmom

Tovarna sanitetnega materiala v Domžalah gradi stanovanjski blok in razširja tovarniške obrate

Trgovinska zbornica v Kranju bo v okviru letošnjega Gorenjskega sejma priredila tekmovanje izložbenih aranžerjev LRS. To prvo tovrstno povojno tekmovanje v republiškem obsegu bo v Kranju, 2. avgusta, pod geslom »Gorenjski sejem«.

Trgovinska zbornica se je odločila za organizacijo tekmovanja iz naslednjih razlogov:

Tekmovanje naj prikaže strokovno raven izložbenih aranžerjev pri nas in poveča zanimanje za to stroko zlasti pri mlajših kadrih. Nadalje naj bi tekmovanje vzbudilo pri naših podjetjih večji interes za izložbeno aranžerstvo kot najvažnejše reklamno sredstvo trgovine na drobno in razen tega seznanilo javnost ter merodajne čimtelje s skrbjo za njen strokovni napredek. Končno pa je treba poživiti Gorenjski sejem tudi s prireditvami izven sejmišča, tako da bo dobilo mesto v sejmskih dneh slavnostno lice.

Mislamo, da je zlasti za Gorenjsko kot turistično področje to tekmovanje še posebej važno, saj si dostikrat tujec prav po zunanjem izgledu trgovin ustvarja sliko življenja v določenem kraju. Da pa je bilo aranžerstvo na Gorenjskem doslej dokaj omalovaževano, je resnica. Oglejmo si samo tu in tam izložbe, pa bo stvar takoj jasna. Pri vsem tem ne gre za prikazovanje nečesa, česar ni, temveč tega, kar imamo, prikazanega na lep, vabljiv in kulturn način.

Tekmovanje naj bo torej prikaz kvalitete našega izložbenega aranžerstva in dokaz, kako daleč smo že na tem področju, ki je nedvomno eno zelo važnih za sodobno trgovino.

Rekli smo že, da bo prireditev dokaj širokega obsega. Po dosedanjih pripravah sodeč, bo tekmovalo okoli 30 izložbenih aranžerjev iz raznih krajev naše republike. Med njimi jih bo največ iz Ljubljane in Kranja, nadalje bodo prispeli tekmovalci iz Maribora, Trbovelj in verjetno tudi iz drugih krajev.

Kako veliko je zanimanje za to tekmovanje, dokazuje dejstvo, da je 48 večjih izložb v Kranju že rezerviranih za tekmovanje (označene so s posebnimi napismi). Naročila so jih večidel trgovska podjetja iz Kranja, nadalje razne tovarne,

n. pr. Mariborska tekstilna tovarna, Tiskarstva, Industrija bombaznih izdelkov - Kranj, Mariborska livarna, Josip Kraš - Zagreb, Sumi - Ljubljana, Maraska - Zadar itd. Izložbe bodo opremljene z najkvalitetnejšimi proizvodi teh podjetij, tako da se bo gledalec lahko načudil ne le delu aranžerjev, temveč tudi razstavljenu blagu.

S soudeležbo pa bodo industrijska podjetja prireditev materialno podprla. Nekatera so namreč prevzela izplačilo najvišjih nagrad, ker je industrija zainteresirana na tem, kako napreduje trgovina kot posrednik njenih proizvodov.

Aranžerji bodo tekmovali v manufakturni, galanterijski, živilski, tehnični in usnjarski stroki. Za vsako stroko je razpisanih 5 nagrad, skupno pa za 175.000 din denarnih nagrad, 25 diplom za tekmovalce ter 25 diplom za podjetja. O podrobnostih programa te zanimive prireditve bomo spregovorili kasneje.

Da bo tekmovanje res na visoki strokovni ravni, jamčijo že tekmovalci in sam sistem ocenjevanja. Ocenjevala bo žirija, sestavljena iz priznanih strokovnjakov, po posebnem pravilniku, ki ga je sestavil tekmovalni odbor.

V času aranžerskega tekmovanja bodo manjše kranjske izložbe aranžirali aranžerji - tečajniki, absolventi aranžerskega tečaja v Kranju. Le-tega je priredila trgovinska zbornica in bo tiste dni zaključen.

Vse izložbe bodo javnosti na ogled tudi ponoči, da bo s tem

poudarjena važnost pravnega osvetljevanja izložb in pomembnost le-tega za mestno lice.

V času sejma bodo torej kranjske izložbe take, kakršne naj bi bile zmeraj. Vse to dokazuje resno prizadevanje trgovinske zbornice za napredek naše trgovine in mislimo, da jo moramo pri tem podpreti, če bo to potrebno. Pri dosedanjih pripravah je sodeloval tudi klub izložbenih aranžerjev v Ljubljani.

I. Š.

Jezerjani so odkrili spomenik borcem padlim za svobodo

V četrtek zvečer so po vrhovih Karavank in Kamniških Alp zagoreli kresovi ter odjeknili strelji, ki so naznanili začetek svečanosti ob odkritju spomenika padlim borcem in začetek občinskega praznika na Jezerskem. Nekoliko pred 22. uro so Jezerjani prisostvovali žalni akademiji, ki so jo izvedle vse množice organizacije. Udeležba je bila tako velika, da je bila prosvetna dvorana dvakrat premajhna. Na akademijo je prispel tudi dr. Zwiter s prekrasnim vencem, ki ga je poklonila jezerskim padlim borcem Zveza koroških partizanov.

Na sam praznik, 19. julija, so Jezerjani že ob štirih zjutraj s strelji opozorili, da se približuje svečan in pomemben trenutek - odkritje spomenika.

Kiosk bo ves pokrit z zelenjem. Postavljen bo namreč v pergolo (senčnico). Viden bo le del zgradbe z izložbo in vitrino. Tako bo lepo zaključeval prostor pred Prešernovim gajem in tvoril prehod med gajem in šolo.

Mestni odbor SZDL rešuje problem telesne vzgoje

Na Jesenicah so delovni ljudje in mladina od nekdaj množično gojili šport. Jeseniški telovadci, smučarji in alpinisti so nekoč prednjačili. Veselje je bilo gledati močene telesne vzgojne in športne prireditve, na katerih so Jeseničani dosegali vidne in častne rezultate. Podobno je bilo na mnogih mednarodnih tekmovanjih. Danes pa so uspehi sad neorganiziranega in kampanjskega udejstvovanja redkih posameznikov. Da bi se stanje izboljšalo, je bilo že veliko storjenega, še več pa je bilo besed, vendar vse to ni rodilo takih rezultatov, kakor smo jih pričakovali.

Takoj ko je bil konstituiran novi mestni odbor SZDL pod predsedstvom tov. Arha, je pričel reševati tudi športne probleme. Treba bo pregledati vodstva telesnovzgojnih in športnih organizacij in iz njih

V tovarni sanitetnih potrebščin v Domžalah dobro gospodarijo. Pred leti so imeli s proizvodnjo velike težave, z umnim gospodarjenjem pa so jih že zdavnaj odpravili. Delo s prostovoljnimi delom, deloma pa z razpoložljivimi sredstvi so zamenjali zunanost tovarne lepo uredili in obnovili, razen tega so izpolnili in modernizirali strojni park. Vsako leto so napravili nekaj. Lani so odkrili nove možnosti za povečanje proizvodnje in zato sprejeli okrog 100 novih delavk, ko so jih drugod odpustili. Posebno vnet za napredek podjetja je bil sedanji direktor »Vatec«, ki je celo svoj letni dopust porabil za pridobivanje novih odjemalcev. Tako ni bilo potrebno zmanjšati proizvodnje, nasprotno, povečali so jo za eno delovno izmeno.

Letos je delavski svet »Vatec« sklenil soglasno z delovnim kolektivom dobiček porabiti za gradnjo večjega stanovanjskega bloka in za razširitev tovarne. Spričo velike stanovanj-

Načrt za spomenik je napravil tov. Vilko Marinšek, višji gradbeni tehnik, ki je poskrbel, da je spomenik v skladu z idolično alpsko okolico. Za gradnjo spomenika so člani ZB žrtvovali veliko prostega časa. Vse priznanje zasluži Tone Štern, Tone Mušič in Milan Skuber.

Spomenik sta odkrila pionirja - sinova padlih borcev - Stanko Frantar in Janez Grabnar ter prvoborec jezerske doline Viktor Robnik. Ob zvokih internacionalne, častni salvt in enominutnim molkom so sneli s spomenika zastavo. Potem je domači pevski zbor zapel žalostinko. V slavnostnem govoru je Ludvik Virnik s prepričljivimi besedami orisal pomen NOB in žrtev, ki jih je moral dati naš narod za svobodo.

S predajo spomenika v varstvo občinskemu ljudskemu odboru so člani ZB na Jezerskem slovesnost zaključili.

ter iz vrst aktivnih športnikov izločiti vse tiste kvarne elemente, ki kakorkoli zavirajo in hromijo telesnovzgojno delo. Prav v tem industrijskem viru so vsi pogoji za pozitivno športno rast. Treba pa je delo v »Svobodni«, »Partizanu«, »Gregorčcu« in v drugih športnih organizacijah koordinirati.

Jeseniški kovinarji so splošno ta načrt uresničiti. Pripravljeni so sami prijeti za delo in uspešno rešiti finančne in gospodarske probleme, potrebna bi jim bila v večji meri le moralna podpora odgovornih forumov, ki so dolžni skrbeti za napredek in zdravo rast telesne vzgoje na Jesenicah.

Smotno in vztrajno delo bo prav gotovo jeseniške fizkulturnike kmalu uvrstilo na ono vidno mesto v Sloveniji in državi, ki jim gre in ki ga Jeseničani hočejo doseči.

sklepe stiske v Domžalah je gradnjo bloka za pozdraviti in prav tako razširitev tovarniških prostorov. Stroje za proizvodne obrate imajo že pripravljene. Na jesen, ko bo delo končano, bodo sprejeli kakih 80 novih delavk. To vse pa dvema ali trem nergačem v tovarni ni bilo prav, zato so začeli delavce hujskati, naj se dobiček razdeli mednje, kakor prejšnja leta, za stanovanja in tovarno pa naj skrbi država. Direktor je proti razbižjaški propagandi zelo odločno nastopil in zahteval, da se sklep delavskega sveta izvede in denar vloži v gradnjo. Ker nergači niso prenehali rovariti, je podal ostavko. Sindikalni odbor je še isti dan sklical sestanek vsega delavstva ter z njim ponovno razpravljati o nujnosti graditve stanovanj in povečave obrata. Ves kolektiv je načrte odobril in direktorja pregovoril, da je odpoved službe umaknil. S tem mu je dalo delavstvo priznanje za vse njegove zasluge, odkar vodi podjetje.

Moram priznati, da se nisem nadejal odgovora na moj prvi članek o kinotečnih predstavah v Kranju, najmanj pa takega odgovora. Mislil sem pač, da bodo odgovorni lepo molčali, se pametno rekli »mea culpa« in z dejanji dokazali, da moji očitki ne drže v tolikšni meri, kot sem zapisal. Toda tudi tu velja tisto o mačku in repu. Odeček mi je in ni mi ljubo, da sem izzvan na odgovor. Vendar mislim, da je kot odgovor na »Drugo plat zvona« treba vendarle pokazati »pravo plat zvona«.

Ne mislim nikomur soliti pameti, saj odgovorni vedo o tem prav gotovo več kot jaz. Toda spet moram ugotoviti, da filmi, ki smo jih bili deležni na študijskih predstavah v Kranju, za kinoteko res niso primerni. Predvajanje takih filmov kot je »Žena mojih sanj« pod firmo kinoteke, ni po mojem mnenju nič drugega kot profaniranje te institucije. Namen filmskega arhiva je hraniti in predvajati stara in za razvoj filma res pomembna dela. Pomembna za tehnični razvoj ali pa enkratne umetniške velikosti igralcev in režiserjev. Tako je povsod v svetu in tako bi moralo biti tudi pri nas. Ne vem, kam bi prišli filmski arhivi, če bi hranili v svojih predalih vse, kar je bilo kdajkoli posnetega. Študenti razvoj filma na takšni robu, bi bilo isto, kot če bi literarni zgodovinar študiral razvoj literature na podlagi »Grofice beračice« ali »Luciferja«.

Pisci »Druga plat« se sklicujejo v svojem članku na beograjsko kinoteko. Čudim se, da so za primer vzeli prav njo. Morda ne vedo, ali pa mislijo, da jaz ne vem, kako ljudje v beograjski kinoteki pojmujejo svoje delo. Odkar je bila v Beogradu dvorana bivšega kina »Kosovo« preurejena za kinoteko, niso predvajali niti enega podobnega filma, vsaj do lanskega septembra ne. Res mi je žal, da nimam pri roki programov beograjske kinoteke, da bi iz njimi postregel pisecem odgovora. Sicer pa smo imeli v Ljubljani prišlo videti nekaj predstav beograjske kinoteke in smo si tako vsaj delno ustvarili sliko o njenem repertoarju.

Torej, naj se pisci članka ne sklicujejo na beograjsko kinoteko, marveč naj se raje od nje učijo. Ugovor, da Ljubljana nima takih filmov kot beograjska kinoteka, ljubljanska kinoteko ne opravičuje. Če takih filmov ni, potem tudi predstav ni treba. Če je ljubljanska publika »pravilno ocenila« »Ženo mojih sanj«, za mene s tem film na kvaliteti ni niti najmanj pridobil.

Prav tako rad verjamem sekciji filmskega arhiva, da po zadnji polomiji z nemškimi filmi »La Paloma« ne bodo več tvegali takih in podobnih »kinotečnih« predstav v Kranju. Če pa sem tudi jaz s svojim člankom pripomogel, da takšnih »študijskih« predstav v Kranju ne bo več, potem sem svoj namen (vsaj delno) dosegel.

Malo več morale, malo več čuta odgovornosti do občinstva in do samega sebe bi pravzares ne škodilo. Bolje bi bilo, da bi naravnost priznali, da gre samo za denar, ne pa, da se skušajo oprati s takšnim odgovorom in »pojasnilom«.

D.

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Ker kljub vseenu te orju okupa or ni mogel zlomiti odpora v našem ljudstvu, še manj pa njegove oborožene pesti, partizanov, se je zatekel k novemu sredstvu. Iz domačih izdajalcev in gestapovskih agentov je organiziral tako imenovano pomožno policijo - raztrgance. Ti so se kot domačini, posebno skrajja, preoblačili v partizanske obleke in se predstavljali našim ljudem za partizane. Tako so hoteli odkriti vse tiste, ki sodelujejo s partizani, v kolikor jim pa to ne bi uspelo, naj bi med prebivalstvom širili vsaj nezaupanje v partizane. Na isti način so skušali zavesti tudi manjše skupine partizanov in jih nato zahrbtno pobiti. Za uspešnejše delovanje teh banditskih grup je Gestapo kaj rad rekrutiral tudi poedine partizanske dezertarje, ki so že toliko propadli, da zanje ni bilo poti nazaj.

Najprej so se pojavili raztrganci v kamniškem predelu, kjer sta jih vodila znana janičarja Martin Črnučelj iz Črnuča in Dušan Januš iz Domžal. Od tod so se kaj kmalu razširili v Kranj, na Jesenice, kasneje pa tudi v nekatere manjše kraje. V Kranju je raztrgance skrajja vodil gestapovski plačanec Kobovcev iz Brnikov, nato pa Miha Perko, partizanski dezertar.

Toda ta gestapovska metoda je bila kaj hitro razkrinkana in kompromitirana. Partizani so prebivalstvo takoj seznanili z novo

policijsko metodo Gestapa in ljudstvo opozorilo, naj ne verjame nikomur, ki ga osebno ne pozna, še manj pa da v takih primerih nudi kakršnokoli pomoč, bodisi v hrani ali zavetišču. Večjim skupinam partizanov raztrganci niso bili nevarni, ker so se jim sami umikali, dosti previdnejše so morale postati manjše skupine, zlasti pa posamezniki, kurirji in terenci. Ljudstvo je v teh izrodkih samo spoznalo ves gnus in zločin domačih izdajalcev, ki so se udinjali tujemu gospodarstvu. Ker vsa ta sredstva še niso prinesla zadovoljivejših uspehov, partizanstvo pa se je vsak dan bolj širilo, je pričel okupator že v juliju pripravljati širokopotezno ofenzivo. Po dogovoru so ofenzivo pripravljali skupno z Italijani, v upanju, da še poleli partizanstvo po vsej Sloveniji zatro. V ta namen so zbrali Italijani na Dolenjskem ogromno vojsko, opremljeno s tanki in letali. Nemci pa za napad na Gorenjskem 20.000 mož. Ofenzivo so pričeli istočasno in je trajala z nezmanjšano srditostjo 3 mesece. Poleg vojske so Nemci vključili v to akcijo tudi ves policijski in politični aparat, vse do zadnjega izdajalca in nemčurja.

V tako situacijo vpade na Gorenjskem tudi pohod II. grupe odredov, ki je hotela preko Gorenjske na Stajersko, da bi še tam pospešila vstajo. Zaradi takega trenutnega stanja na Gorenjskem je imela II. grupa izredne težave pri pohodu. Njenega pri-

hoda na Gorenjsko, še posebej pa nevarnosti, da ponese II. grupa ogenj revolucionarnega upora na Stajersko, se je okupator nadvse dobro zavedal. Zaradi tega je svoj napad še stopnjeval. Računal je, da je lažje opraviti z drugo grupo sedaj, ko je na poti, kot pa kasneje, ko bo na cilju. Partizane I. in II. grupe odredov, ki sta se sedaj skupno borili, je več mesecev nepretrgoma naskakovalo najmanj 20.000 mož izbrane Hitler-

Selili so družine...

jeve policije, do zob oborožene z najboljšim orožjem, z vsemi tehničnimi in propagandnimi sredstvi. Kolikšen pomen je pripisoval okupator ofenzivi, je videti tudi po tem, da je prevzel vodstvo napada poseben Hitlerjev odposlanec, ki je prišel tedaj iz Berlina.

Najprej, sredi julija, je sovražnik vdrl v Poljansko in Selško dolino, kjer je tedaj že bila II. grupa, potem pa je pričel načrtovati oblegati prav vse hribovite predele Gorenjske, od takratne nemško-italijanske meje, poljanskih in selških hribov, Jelovice in bohinjskega kota, Mežaklje in Pokljuke, Karavank, Kamniškega hribovja pa vse tja do Stajerske. Na tisoče in tisoče okupatorjevih mož se je tedne in tedne zadrževalo po enih in istih predelih, tudi takih, kamor do tedaj še ni stopila noga švabskega vojaka. Pustošili in uničevali so prav vse, kar je ustvarila pridna roka ljubiteljev planin. Marsikje so pustili tako razdejanje, da dolgo niti trava ni zrastle. Da bi iz takega položaja, ki je bil po njihovem neizbežna poguba za partizane, pokazali vsaj en »izhod«, so nekatere predele kar posuli z letaki, na katerih so se razpisali o veliki premoči rajha, ki je sklenil do zadnjega obračunati z nepokornimi partizani, razpisali so se o brezizglednem življenju in preganjanju po gozdovih ter pozivali na predajo. Partizanom, ki bi se prijavili, so obljubljali, da se jim ne bo nič zgodilo, da bodo Gorenjsko osrečili itd. Niso pa pozabili zagroziti, da bodo vse tiste, ki se ne bodo predali, zdrobili v prah. Partizani so v tej dobi prestajali eno najtežjih preizkušenj. Samo delna popustljivost od jasno začrtane poti ali najmanjša neprevidnost bi bila lahko usodna za nadaljnji razvoj. Toda tega so se partizani v polni meri zavedali. Marsikdo, ki ni šel v borbo dovolj pripravljen, boriti se na življenje in smrt, je v tej dobi izgubil izpred oči svoj pravi cilj.

Iz Tržiča

Ko si bodo oskrbeli še cement, bodo začeli v Tržiču graditi stanovanjske stavbe, v katerih bo okoli 200 stanovanj. Vendar se stanovanjske krize s temi novogradnjami še ne bodo rešili. V načrtu je tudi gradnja velikega hotela, zdravstvenega doma, muzejskih prostorov, kulturnega doma in ureditev prometnih naprav, kanalizacije, parkov in nasadov, kar vse dela tudi tržičskemu turističnemu društvu velike skrbi.

Z Jesenic

Na Jesenicah je še precej ulic ograjenih z bodečo žico. Vsekakor to današnji dotik ni v čast, ker le preveč spominja na okupacijo. Prav bi bilo, da bi si oblastni organi ob prihodnosti stvari bolj ogledali in izdali nalog za odstranitev bodeče žice. Tudi bi bilo pravilno kontrolirati motorna vozila, ki se zadnje čase poslužujejo za poizkušnjo ali redno vožnjo raznih sprehajališč. Tako je na sprehajališču pod Mirco večkrat slišati motocikliste, pa tudi na stezi, ki veže ulico iz pred vrta s cesto Pod gozdom. Nekaj poti naj pa le ostane samo za sprehajalce!

P. U.

Pretekli petek se je pri delu v hladni valjarni jeseniške železarne težje ponesrečil mladi obratnik električar Valentin Kalan, doma z Jesenic. Do nesre-

če je prišlo zaradi premajhne pazljivosti samega Kalana, ker je pri popravilu električnih napeljav pri varilnem stroju izključil nepravno varovalko. Le srečnemu naključju in takojšnji pomoči se ima zahvaliti, da pri tem ni izgubil življenja. Ta nesreča naj bo opozorilo vsem, da je treba biti pri delu previden in pazljiv.

Z Bleda

Varnostni organi so pred nedavnim prijemom nevarno vlomilsko skupino, ki je zbužala strah v vseh Blejčanih in okoličanih. Vodja vlomilcev je bil že 8 krat kaznovani Matija Valentinčič, njegov glavni pajdaš pa znani delomrznec Rado Prešeren iz Vrbe na Gorenjskem, ki je bil že prav tolikokrat kaznovan kakor Valentinčič. Tatarska skupina je kradla vse, kar ji je prišlo pod roko, od čevljev, cevi, barv, ptjače do desk in potem ukradeni blago preprodajala. Vlamljala je v razna podjetja in privatna stanovanja. Za povzročeno škodo, ki jo cenijo nad 300 tisoč dinarjev, se bodo tatovi zagovarjali pred sodiščem.

Iz Moravč

Pri križu nad Moravčami so pri izkopavanju temeljev za hišo našli na važne arheološke izkopanine, kamnite plošče z latinskimi napisom. Gre za grobišče iz drugega stoletja. Nujno bi bilo stvar raziskati in te najdbe ohraniti.

Iz Kamnika

Razstava obrtnih vajencev. V prostorih kamniške gimnazije so razstavljali obrtni vajenci iz Kamnika in okolice. Skupno z učenci industrijske šole na Duplici je razstavljalo 149 vajencev. Izdelke je ocenila posebna komisija obrtnih mojstrov. Videti je bilo dosti ličnih in natančno izdelanih proizvodov, ki so vzbujali pozornost. Tiste najboljše vajence so bili obdarjeni s knjigami: iz oblačilne stroke Ivanka Mrak, iz mizarske Franc Vrhovnik in iz kovinske Andrej Koželj; šest vajencev je bilo pohvaljenih.

Ogenj. V zgodnji večerni uri je nad Podgorjem zažarelo nebo. Kamniška sirena je sklicala gasilce, ki so takoj prihiteli na kraj požara. Zaradi kratkega stika se je vnela transformatorska postaja v Podgorju.

nje v streljanju z zračno puško na 10 m. Tekmovalo je 22 ekip z nad 66 strelci, člani žirovnjske, jeseniške, javornjske, lešanske, radovljanske in blejske strelske družine. Streljali so kleče, leže in stoje (iz vsakega položaja po pet strelcev).

Med moškimi ekipami je zmagala ekipa »Matije Verdika - Tomaža« s 362 krogi; med ženskami ekipa iste družine s 300 krogi. Med člani se je plasiral na prvo mesto Jože Otrin z Javornika (126 krogov), med članicami pa Marija Otrin (115 krogov), prav tako z Javornika.

Med mladinci so v ekipnem in posameznem streljanju zmagali Jeseničani. Ekipa je dosegla 311 krogov, najboljši njen strelac Dušan Novak pa v streljanju posameznikov 110 krogov.

Iz Žirovnice

Minulo nedeljo, 14. junija, je strelska družina »Stol« iz Žirovnice organizirala v bližnjem Selu meddruštveno tekmovalno streljanje z zračno puško.

Med pionirskimi ekipami je zasedla prvo mesto javornjska ekipa (305 krogov), katere najboljši strellec Janez Bohinc ni prav nič zaostajal za najboljšim mladincem (110 krogov).

Zmagovalci so prejeli po tekmovalni praktična darila.

F. M.

Iz Podblice

Prosvetni aktiv, ki deluje v okviru Gasilskega društva Podblica-Nemilje, je priredil v nedeljo akademijo na prostem, na kateri so domači igralci uprizorili dve enodejanki iz NOB in prikazali pristne ljudske ples.

„Glas Gorenjske“
v vsako hišo

OBJAVE • SPOREDİ • OGLASI

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče v Kranju
Sobota, 27. junija ob 20. uri: Elmer Rice, »Zasranjana punčka«. Red A in izven.

Ponedeljek, 29. junija ob 16. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red C in izven.

Torek, 30. junija ob 20. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red B in izven.

Sreda, 1. julija ob 18. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red Intek.

Četrtek, 2. julija ob 18. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red Tiskanina.

Petek, 3. julija ob 20. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red D in izven.

Sobota, 4. julija ob 20. uri: Stefan Zweig, »Volpone«. Red A in izven. Zadnjič v sezoni. Zaključek sezone.

KINO

Mestni kino »Radio«, Jesenice: 28. junija ob 10. uri dopoldne matineja avstrijskega filma »Eva podeduje raj«. — Vstopnina 10 din. — 29. in 30. junija avstr. film »Eva podeduje raj«. 1. do 3. julija amer. barvni film »Plamen in puščica«. Predstave ob 18. in 20. uri.

Letni kino »Svoboda« Jesenice: 27. do 30. junija avstr. film »Eva podeduje raj«. — 1. do 3. julija amer. barvni film »Plamen in puščica«. Predstave ob 20.30 uri.

Jugoslovanska kinoteka prikazuje v kinu »Radio«, Jesenice: 27. in 28. junija nemški film »La Paloma«. Predstave v soboto ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Kino »Plavž«, Jesenice: 27. do 30. junija angl. film »Pekel je razprodan«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne ob 10. uri matineja istega filma (vstopnina 10 din). 1. do 3. julija švicarski film »Štirje v džipu«.

Kino Javornik - Kor. Bela: 26. do 28. junija franc. film »Odšel brez naslova«. Predstave v petek ob 20. uri, v soboto in nedeljo ob 18. in 20. uri. V nedeljo dop. matineja istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino Domžale: do 28. junija amer. barvni film »Smoky«.

Mestni kino Kamnik: do 30. junija amer. film »Velika reka«.

Kino »Storžič«, Kranj: 26. junija amer. film »Winchester 73«. 27. do 1. julija ameriški film »Pohod v džunglo«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri. Ob 21. uri ameriški film »Winchester 73«. Od 2. julija dalje angl. film »Naj-srečnejši dnevi mojega življenja«. Predstave ob delavnikih ob 16., 18. in 20. uri.

Letni kino Partizan, Kranj: 26. junija do 1. julija ameriški film »Pohod v džunglo«; 2. do 4. julija angl. film »Naj-srečnejši dnevi mojega življenja«. Predstave ob 20.30 uri.

Kino Svoboda, Kranj - Strazišče: 26. do 28. junija amer. film »Winchester 73«. Predstave: v petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V soboto zvečer dvojni program »Winchester 73« in »Pohod v džunglo«. V nedeljo dopoldne matineja ob 10. uri »Pohod v džunglo«.

MALI OGLASI

Znane, ki je 14. junija v Goričah našel temnosiv dežni plašč s pasom in svetlosivo kapuco, naj ga takoj odda v upravo lista ali v šolo v Goričah, da se izogne posledicam.

Prodam cementno strešno opeko in kompletno dvodelno okno. Naslov v upravi lista.

Preključem neresnične besede, izrečene 21. junija na veselici v Strazišču o Stanislavi Kokaljevi iz Gorenje Save 2 in se ji zahvaljujem, da je od-

stopila od sodnega postopka. - Jernej Košnjek, Britof, Kranj. Kinologi, pozor! Sporočamo vam, da priredi Kinološka zveza za Slovenijo 28. t. m. ob 8. uri zjutraj na Sejmišču v Kranju (poleg gostilne »Zlata riba«) pregled — smotro vseh čustokrvnih športnih psov iz okraja Kranj in Radovljica. — K udeležbi vljudno vabi »Živalica«, Kranj, Kinološka sekc.

Mizarskega pomočnika sprejme Jakob Pungeršek, mizar, Strazišče 77 — Kranj. Takoj sprejemem dobro izvežbanega mizarskega zomočnika za pohištvo (starejšo moč). Strojno mizarstvo na Bledu.

V službo sprejemamo takoj izučeno gostinsko moč. — Delikatesa, Kranj.

OBJAVA

Singerjev prekrejevalno šivalni tečaj v Kranju. Ljudska univerza v Kranju prireja v času od 6. julija do 5. sept. na I. gimnaziji v Kranju prikrejevalno šivalni tečaj. Za vsako skupino se bo vršil tečaj trikrat tedensko. Šolnina za oba meseca znaša 1.200 din (za dijakinje gimnazij pa 450 din), ki se plača vnaprej. Zene in dekleta, izkustite redko priliko ter se prijavite v času od 27. junija do 1. julija pri Okrajnem sindikalnem svetu, Sejmišče 4 ali pa pri ravnatelstvu II. gimnazije. Za dijakinje gimnazij bo tečaj v dopoldanskih urah, za ostale

pa po izbiri popoldne oziroma zvečer. Podrobna navodila o začetku tečaja si prečitajte na glavnih vratih I. gimnazije do 5. julija.

Natečaj

za sprejem učencev v Industrijsko šolo »ISKRA« v Kranju za šolsko leto 1953-54.

Industrijska šola »Iskra« v Kranju vzgaja kvalificiran kader za tovarno »Iskra« in sicer: elektro mehanike, strugarje, rezkalce ter ročne delavce (finomehanike, orodjarje in strojne ključavničarje).

Pogoji za sprejem so: dovršena nižja gimnazija, starost od 14 do 17 let ter uspešno opravljen sprejemni izpit.

Prijave za vpis sprejema ravnateljstvo šole do 10. julija. Za vpis naj kandidati predložijo naslednje listine: 1. prošnjo za sprejem, kolkovano z din 30.—; 2. zadnje šolsko spričevalo; 3. rojstni list; 4. zdravniško spričevalo; 5. lastnoročno napisan življenjepis.

Sprejemni izpiti bodo 20. in 21. julija iz slovenskega jezika, matematike in praktičnega dela.

Šola razpolaga z dobro urejenim internatom. Mesečni prispevki za vso oskrbo v internatu bodo določeni ob pričetku šolskega leta.

Učenci prejemaajo mesečno denarno nagrado po uredbi. »Iskra«, Kranj

GASILSKI KOTIČEK

Objava štev. 10/53.

Tromesečna poročila:

Drugo tromesečje se bliža koncu, zato opozarjamo vsa prostovoljna gasilska društva, da pošljejo nepreklicno do 5. julija tromesečno poročilo o svojem delu in stanju. Letos bomo izredno pazili na pravilne navedbe tehničnih vaj in le te pri ocenjevanju kontrolirali. Prostovoljna gasilska društva, tekmuje med seboj v delu in disciplini. V tekmovalju je napredek!

Dolgovi prostovoljnih gasilskih društev.

Opozarjamo vsa pgd., ki so nam še dolžna, da dolgo-

tem tednu poravnajo. V nasprotnem primeru bomo v 28. štev. »Glasu Gorenjske« priobčili imena vseh, ki svojih dolžnosti ne opravljajo v redu.

Registriranje pgd.

Kljub opozorilu v objavi štev. 8/53 se še do danes niso registrirala pgd. »Gradiš I MM«, Skofja Loka, Olševsek, Stara Loka, Suha, Zmurec in »Pletena« Kranj. S tem, da jih moramo danes tretjič opominjati, kažejo pgd. in pgd. slab odnos in discipliniranost do predpostavljanih in nepokornost pravilom gasilske organizacije.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Predsednik: Makso Tvrđy Viktor Bizjak

Vilko Mlakar Kranj

JEZERSKA CESTA 6
(VILA ADAMIČ)

izdeluje
kvalitetne žične posteljne mreže vseh dimenzij — tudi otroške.
Po želji jih ojača s posteljnimi vzmetmi.
Sprejema tudi privatna naročila.

HOTEL

Kavarna, restavracija, točilnica,

začne s polno zmogljivostjo, primernimi cenami in vljudno postrežbo obratovati s 1. julijem.

Hotel je popolnoma prenovljen, moderniziran, ima 26 sob (64 ležišč), 2 apartementa s kopalnicami, centralno kurjavo, toplo in mrzlo vodo.

Od 1. julija dalje sprejemamo penzijske goste na letni oddih s 40% popustom po dnevni ceni 750 dinarjev za stanovanje in hrano.

Izletnikom in društvam ter vsem cenj. gostom se priporoča delovni kolektiv hotela „Evropa“ Kranj

»Evropa«

K R A N J

Elmer Rice: Zasanjana punčka

Z domišljiskimi prigodamihoanalize. Odveč je torej, da zasanjana punčka nam je Prešernovo gledališče letos predstavilo še enega ameriškega dramskega pisatelja, avtorja, pri katerem najprej opazimo, kako temeljito in do podrobnosti obvlada svoj metier. Prav gotovo ni zgolj slučaj, da po večini ti uspešni anglosaksonski dramatik niso le pisatelji, temveč tudi inscenatorji svojih del, ki niso z gledališkim svetom nič manj tesno povezani, kot veliki mojstri renesanse. Elmer Rice je sodelavec in režiser »Gledališča avtorjev«. Gielgund dela v dramskem oddelku Bibisja, Priestley kaže, da je bil v svaštvu s potujočo igralsko družino. Norman Krasna je solastnik neodvisnega filmskega podjetja v Hollywoodu, — skratka sami ljudje, ki tiče do komolcev v šminki. Prav dejstvo, da dramsko ustvarjanje tem pisateljem ni slavnostni opravke, pri katerem se kot d'Annunzio oblečeš v težko črno svilo, temveč vsakdanje pehanje in ubadanje, jim daje blestečo tehnično popolnost pa tudi pogum za revolucionarno eksperimentiranje z igralskimi, režijskimi in scenskimi elementi, pri čemer drobe zidove konvencionalne drame in šablonskega odra.

V »Zasanjani punčki« Elmer Rice ne razčlenjuje aktualnih tez in ne posiljuje publike — lastnimi političnimi in socialnimi idejami, kot v svojih prejšnjih delih. Tokrat hoče le zabavati, sprostiti in razvedriti občinstvo, mimogrede pa se želi še prikupiti, kdo ve kateri slavni igralčki, saj je komedija kar vidno pisana na model, vsa od prve do zadnje vrste ukrojena na mlado, šarmantno igralčko, ki naj v svoji vlogi kar najbolj zablesti. Zato je v tej igri število sodelujočih precejšnje, vloga pa je ena. Vsi ostali so, kot je ugotovila zadovoljno in samozavestno kranjska protagonistinja, le »rekviziti«, tudi partner Clark Redfield, ki je potreben, ker pač ni ljubezenske prigode brez drugega.

Pisatelj je svojo junakinjo zavaroval celo pred samovoljnimi posegi režiserja, saj so vse sanjske scene gledane skozi prizmo njene fantazije in morajo biti tako tudi projekcije. Treba si je biti le na jasnem, da Georgina Allerton ni ameriška pin up girl ali lepobredna predvajalka oblik, katere fantazija se izživlja v svetu množične hollywoodske proizvodnje, temveč deklet, ki je miselno in duhovno običala v literaturi devetnajstega stoletja in gleda v svet skozi očala sestri Bronte in podobnih pisateljic. Ta svet romantike doživlja Georgina v svojih sanjarijah resno in natančno po predlogah svojih literarnih vzorov, vsa komičnost prizorov je le v tem, da so miselnost in občutja minulega stoletja transponirana v moderno dobo televizije in radijske psi-

Igralci so režiserjevo zamisel rade volje sprejeli in jo še stopnjevali, mestoma celo do neokusnosti.

Veliko presenečenje večera je bila tehnična izvedba komedije. Režiser, scenograf in tehnični vodja so na našem, tehnično tako primitivnem odru, dosegli nekaj, kar se je zdelo do sedaj utopistično. Več kot običajno mero iznajdljivosti, kombinacijske spretnosti in skrbne uvečbanosti je treba, da se igra, ki ima dobra dva ducata različnih premen, odvaja ves večer brez zastoja, nemoteno in tekoče kot filmski trak in kot zahteva dinamika tega lahkega dela.

Naslovno junakinjo je Nada Bavdaževa zaigrala prepričljivo. V tej, do sedaj najhvaležnejši vlogi, se je Bavdaževa pod konec sezone le iztrgala iz krčevite in izumetničene narejenosti, ki jo je zavrnila vse leto. Tokrat je našla pot v labirintu lastne duševnosti in izluščila iz nje potrebne in značilne črte Georgininega karakterja: pristno toplino in neposrednost čustvovanja. Res da ni ves čas obdržala svojega lika na isti višini, da je od ča-

sa do časa zdrknila v izrazno krčevitost in je včasih zazvenela disonanca, vendar je Georgina melodija v celoti pela toplo in prisrčno. Psihološko zanimivo je, da ji je najbolj uspel prizor s Handom, ko skuša z očarujoče naivno ko- ketnostjo vzbuditi vtis izkušene in nad konvencionalnostjo vzvišene svetske dame. Tudi biagični akcenti (v uvodnih taktih barske scene) ji zvane sugestivno in obetajo nove izrazne možnosti, ki jih n. pr. v Nataši še nismo občutili.

Krepko v asfaltu vlemesta zasidranega novinarja Clarka

je zašel v karikiranje. Zato pa je Jim Georgininih sanj mož, napisan z največjo začetnico, plemenit, odločen, viteški in nerazumljen in takega je tudi Kovačič odigral. Dobro je pretehtal svojo vlogo v sceni pred mizornim sodnikom, ko vidimo, kako v Georgininih očeh drug za drugim odpadajo vsi naštetih atributi in ga nazadnje vidi revnega slabika.

Vse ostale vloge so okoli tega ljubezenskega trikota nanaizane res le kot draperija, v kateri se največkrat ponavlja v različnih metamorfozah Georginini oče (France Trefalt),

kljub različnim preoblikam zmeraj en in isti razumevajoči prijatelj in svetovalci, ki svoji hčerki vedno pomagajo iz težav. Tak je bil tudi Trefalt, razen v maski mirovnega sodnika, kjer ga je do kroja izpodneslo. Kihajoča mati (Vera Blane - Kalanova) je tipična vodvil-ska, vendar že močno sklerotična figura, ki daje igralčki malenkostne šanse le v situacijski komiki pri telefonu. Tudi družabnico v deficitni trgovini Claire Blakely (Klio Maverjeva) bi bilo treba režijsko in igralsko izdelati v izrazito komično vlogo. Georginino tretje železo v ognju, knjigotržec Hand je v interpretaciji Mirka Cegnarja premalo trezen Američan s polnim žepom dolarjev in miselnostjo, da ni stvari, ki si je za te dolarje ne bi mogel oskrbeti. V sanjski sceni pa ga je zaneslo predaleč, kot tudi Dolinarjevega Velikega inkvizitorja.

V manjših vlogah so nastopili še Hlebecetova, Černetova, Mayr, Pristov in Stiglic, vsi skupaj pa so pripravili občinstvu duhovit vever večer, kakršnega si je po treh zaporednih težkih dramah že zaželelo.

izobraževanje, ga ni nujno ločiti na osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Učni program naj bi organsko povezal nepretrgano osemletno šolanje v osn. šoli. Nižje gimnazije naj bi torej povsod, kjer niso v sklopu z višjo gimnazijo, odpadle. S tem bi vrnil čast zapostavljenemu razredom višje osnovne šole, ki je sedaj popolnoma prepuščena uvidenosti učiteljskega sveta. Pri tem nižjih gimnazij ne bi dezorganizirali, kajti v višje razrede osnovnih šol bi namestili predmetne učitelje. Taka šola bi bila resnično zaključena enota, ki bi ji strokovna zasedba jamčila kvaliteten pouk.

Nižje gimnazije naj bi torej ostale samo v sklopu višjih gimnazij. Le-te bi preimenovali v splošne srednje šole. Vanje bi vpisovali učence, ki imajo namen nadaljevati študij na visokih šolah. Verjetno bi postale tako gimnazije bolj življenjske in ljudske. Prehod iz osnovne šole v ustrezni razred splošne šole naj bi bil brez izpitov.

Ne trdim, da je to, kar navajam, edina rešitev. Mnenja sem, naj bi o tem spregovorili tudi starši in postavili svoje pripombe in zahteve.

(Dalje prihodnjic)

Zaključen je prvi občinski festival v Domžalah

V Domžalah so imeli od 14. do 21. t. m. prvi občinski festival, ki je prikazal vso prosvetnokulturno in telesnovzgojno dejavnost na področju te občine. V množičnosti in pestrosti sporeda je bilo jasno videti znaten napredek vseh sodelujočih. Nasploj je bil festival močna kulturna in telesnovzgojna manifestacija, ki jo bodo Domžale še dolgo pomnile.

V vseh prostorih dvonadstropne nižje gimnazije so bile urejene kar štiri razstave: šole učencev v gospodarstvu, domačih slikarjev in fotoamaterjev, filatelistov in ljudske tehnike. Na razstavi šole učencev v gospodarstvu so razstavljali učenci lesne in oblačilne stroke ter kovinarji, medtem ko so bile druge stroke bolj slabo zastopane. Tudi slikarska dela in fotoamaterska razstava je pokazala, da imajo Domžale domače umetnike, ki jih ne gre podcenjevati. Posebno pozornost vzbujajo tihožitja — olje delavke Ive Likarjeve, perorisbe mladega Marjana Vojske in drugih. Fotoamaterja Bolhar in Milčič razstavljata vrsto umetniških fotografij. Habjan in Povšič krparska dela, umetno resbarijo pa Hrovat in Karlovšek. Na razstavi Ljudske tehnike se je posebno izkazal Avto-moto klub. Dijaki nižje gimnazije razstavljajo risbe; po večini so zelo zanimive. Razstave je obiskalo 6 tisoč ljudi, kar je dokaz, da so razstavljalci res prikazali svoja najboljša dela.

Prvi dan festivala je imela domžalska godba na pihala na glavnem trgu promenadni koncert, popoldan pa je bil izpolnjen s športnimi prireditvami na stadionu. Zvečer je bil pevski koncert pionirjev osnovne šole, gimnazijskega zbora, SKUD Količeve, »Partizana« Jarše in mešanega pevskega zbora domžalske »Svobode«. Za vse zборе moremo trditi, da so v zadnjem času — spritno številnih nastopov — znatno napredovali. Naslednjega dne so

igralci ihanske družine uprizorili Nuščevu komedijo »Dr«. Obisk ni bil številen, čeprav so Ihanci gro skrbno nastudirali. Nastopila je še igralska družina učencev osnovne šole iz Jarš, ki je prikazala mladinsko igrano »Povodni mož«, igralci »Svobode« iz Vira pa Klinerjevo žaloigro »Vida Staša«. Otroci iz Doba so uprizorili kar dve otroški igrici: »Škrateljčka« in »Cilka in njena punčka«, medtem ko je ihanska osnovna šola postavila na oder »Mačeho in pastorko«. SKUD Količeve je uprizoril veseloigro »Pri bellem konjčku«, igralska skupina »Partizana« iz »Induplat« v Jaršah pa Gervaisovo »Za stanovanje gre«. V petek je bil v gimnaziji uspel literarni večer, na katerem so brali svoja dela naši mlajši književniki. Sledile so razne športne igre, pri katerih so sodelovale šole in domžalski delovni kolektivi. Na predvečer zaključnega dne je domžalska »Svoboda« prvič uprizorila Gobčovo opereto »Planinska roža«, na Veliki planini pa so ta čas domžalski planinci zažgali kresove.

Zaključni dan festivala je bil posebno svečan in množičen. Zgodaj zjutraj je zaigrala domžalska godba budnico, kasneje je domžalsko moto društvo priredilo krožne dirke. Ob desetih dopoldne je bila na stadionu velika kulturna prireditev, na kateri so vnovič nastopili pevski zbori iz Ihana, Domžal, Količevega in Vira ter folklorne skupine iz Količevega in Domžal. Posebno pozornost je vzbudila zborna deklamacija »Kronanje v Zagrebu«, katero so nastudirali učenci vajeniške šole. Nastopili so še združeni tamburaški zbori iz Domžal, Vira in Količevega, program pa je zaključila živa slika, ki je prikazovala delo domačih kolektivov. Popoldne so bile na glavnem trgu gasilske vaje vseh gasilskih čet domžalske občine. Na stadionu je bil nato množičen telovadni nastop članov »Partizana« iz Jarš, Domžal, Vira, Ihana in dijakov domžalske gimnazije. Po športnih igrah je bila nogometna tekma za vstop v slovensko ligo med Domžalami in »Branikom« iz Solkana. Zadnjih prireditev se je udeležilo nad 2 tisoč ljudi. Domžalski festival je dosegel takšen uspeh, kakršnega prizadevni Domžalčani zaslužijo.

Prva matura v Kamniku

V analih mesta Kamnika letos prvič beležimo maturo. Opravilo jo je 19 absolventov osmega razreda. Šolska pot prvih kamniških maturantov gre vzporedno s potjo kamniške gimnazije vse od osvojitve do danes. To so dijaki, ki so leta 1945 po nemški okupacijski osnovni šoli prešli v prvi razred novo ustanovljene gimnazije. V teku gimnazijskega študija so se predavatelj pogosto menjavali, dijake so zadele tudi vse težave, ki jih je okupacija zadala našemu šolstvu.

Pri maturi, ki ji je predsedoval višji inšpektor republiškega sveta za prosveto in kulturo, prof. Janez Koncilijs, so učenci pokazali trdno in solidno znanje. Prvo maturo na kamniški gimnaziji so z uspehom opravili: Hubert Bergant, Anica Bregar, Franc Člber, Alojz Čampa, Milena Jašovec, Mirko Juteršek, Franc Koncilijs, Andrej Pardubsky, Mitja Rebelj, Rozalija Slapnik, Stane Šmenc, Milan Trbižan, Egidija Urankar, Vida Vihibal in Damjan Vindšner. Štirje kandidati imajo popravni izpit, za celo leto pa ni bil nobeden odklonjen. Kamniška gimnazija je edina popolna gimnazija v ljubljanskem okol. okraju, zato je bila zaključna prosiava še posebno slovesna. Udeležili so se je tudi predstavniki OLO Ljubljana-okolica ter LOMO Kamnik, zastopniki delovnih kolektivov in starši. Po učinkovitem programu, sestavljenem iz pevskih točk, skupinskih nastopov in recitacij, ki so jih izvajali dijaki višjih razredov, ter po govoru ravnateljeve gov. Dane Mišičeve je bilo 65 najboljših dijakov obdarovanih s knjigami, ki sta jih poklonila Svet za prosveto in kulturo OLO Ljubljana-okolica in kamniški mestni svet za prosveto ter delovni kolektivi »Keramike«, »Podjetja Kamnik«, »Svilanita«. Tovarne usnja in »Titanac«. Ob koncu je govoril še predsednik LOMOTov. Janko, ki je hkrati s čestitko prvim maturantom poudaril važnost polne gimnazije za ves blvišni kamniški okraj. Po proslavi so gostje obiskali okusno urejeno razstavo risb, ročnih del in fotografij.

KULTURNE NOVICE

Jesenice

Pred nedavnim so obnovili godbeno sobo jeseniške godbe v Titovem domu in sobo javorniške godbe na pihala v domu pri Končici. Obe sobi sta bili minulo soboto svečano izročeni svojemu namenu. Obnovitev sob z lastnimi sredstvi dokazuje veliko aktivnost godb in vzbujajo upanje na še boljše delovanje obeh godbenih skupin. Sicer pa že sedaj godbi slovi-ta — jeseniška kot najboljša na Gorenjskem in javorniška kot prva za njo.

Kranj

DPD »Svoboda« na Primskovem je v nedeljo, 21. t. m., ponovila na odru zadržnega doma uspešno kulturno revijo »Večer gorenjskih plesov in pesmi«.

Loka

Pred nedavnim je predaval v Loku dr. Rado Poljanšek o rakastih obolenjih pri ženskah. Predavanje je obiskalo nad 300 ljudi, ki so po zaključku živahnih diskusij o tej bolezni. Velik obisk dokazuje, da so zdravstvena predavanja v SK Lokci že ne novost, vsaj izredna redkost, čeprav ljudi tovrstni problemi zanimajo.

V istem tednu je obiskal Loko znani pedagog dr. Zlebnik. Njegovega predavanja o moralni vzgoji se je udeležilo nad 200 ljudi. Temo je tako zanimivo obdelal, da si Ločani žele čimprej ponovnega obiska.

Hotavlj

V zadržnem domu v Hotavljah je v nedeljo, 21. t. m. domača igralska družina KUD »Blegaš« uprizorila K. Mesko-vo dramo »Mati«. Igralci, če-vo prav po večini mladinci, so se prav po dobro postavili in želi pri gledalcih priznanje.

Nekaj šolskih vprašanj, ki bodo starše verjetno zanimala

Ob zaključku šolskega leta objavljamo nekaj aktualnih šolskih problemov, o katerih bi morala tudi javnost izreči svoje mnenje.

Za starše so zlasti važne ocene, ki jih dobi otrok ob zaključku šolskega leta, medtem ko je za učitelje in profesorje predvsem važno znanje, izraženo v ocenah. Zato starši diskutirajo o učnih uspehih le tedaj, če sinček ali hčerka za eno leto obtič, medtem ko se profesorski zbori redno posvetujejo, kako bi izboljšali učne uspehe.

Pri vsem tem razpravljanju občitimo, da mora biti nekeje v šolskem sistemu napaka. Ob prestopu na gimnazijo odpove večina učencev, ne glede na učne rezultate v četrtih razredih osnovnih šol. Jasen dokaz zato so učni rezultati prvega tromesečja na nižjih gimnazijah, ko je le 14, 19 do 30% učencev brez slabe ocene. Da je ironija še večja, zabeležijo tako slabe rezultate gimnazije z dolgoletno tradicijo in z zadostnim številom kvalificiranih moči. Rezultati na podeželskih gimnazijah, ki nimajo dovolj učnega kadra (in še tisti, ki je, ni ves kvalificiran), so neprimerno boljši; tudi 50, 60 ali 75% dijakov je pozitivnih,

žal pa učni uspehi, izraženi v ocenah, niso realni. Resda so inšpektorji med obiskom podeželskih nižjih gimnazij ugotovili, da učenci po obsežnosti obravnavane učne snovi ne zastajajo za mestnimi, vendar ne manjka primerov, ko zaradi nepopolne zasedbe tudi po več mesecev ni bilo posameznih predmetov na urniku.

Nastaja vprašanje, kje je vzrok vseh teh pomanjkljivosti, katerih žrtev je — otrok.

Gimnazijski profesorji zavračajo krivdo na osnovnošolske učitelje, le-ti pa na učne metode profesorjev. Deloma imajo oboji prav. Vendar je glavna krivda v neorganski povezanosti osnovne šole z nižjo gimnazijo. Gimnazija je po vsebini dela in duhu, žal, še zmeraj pripravljalnica za visokošolski študij — torej šola za izbrane, talentirane dijake. Z obveznim prestopom osnovnošolskih učencev v gimnazije pa je postala gimnazija množična šola, šola tudi povprečnih in šibkih dijakov. Vse-buna dela in duh gimnazije se ne skladata z množičnim po-

hodom otrok v to ustanovo, niti z namenom šolanja vseh teh učencev. Nižja gimnazija mora dobiti torej drugačen smoter, drugačno vsebino (jasno da mora tudi osnovna šola izboljšati delovno kvaliteto) ter se posluževati drugačnih delovnih metod.

Prvi korak k temu bi bil, mislim, če bi nižja gimnazija dobila bolj praktičen učni program. Program, ki bi ustrezal vsem učencem: tistim, ki se bodo izučili obrti, ali se lotili kmetovanja, ozir. nadaljevali študij v višjih razredih. Pouk mora postati bolj življenjski in bolj razumljiv. Oviro za vse to predstavlja že naziv gimnazija. Pod tem imenom pojmuje vso stoletno navlako dogmatičnega predavanja, ostre zahtevnosti posameznih predavateljev in od življenja ločenih predmetov.

Osemletno obvezno šolanje vključuje štiri razrede osnovne šole in štiri razrede gimnazije. V tem obveznem šolanju pa je med nižjo osnovno šolo in gimnazijo oster prepad, in tako to osemletno šolanje niso zaključene enote, rti ne daje nekega splošnega zaključnega znanja.

Izhod iz te zagate naj bi bil morda takle: ker pomeni osemletno obvezno šolanje osnovno

Mož, ki je odločil veliko bitko

Neprecenljiva usluga in plačilo zanjo

Dr. Richarda Sorgeja smatrajo danes za enega najbolj dovršenih špijnov II. svetovne vojne. Kot sovjetski vohun je bil šef informativnega oddelka nemške ambasade v Tokiu. Bil je najintimnejši prijatelj in sodelavec nemškega veleposlanika Eugena Otta, prijatelj šefa Gestapa na Japonskem, Meissingerja in svetovalec veleposlanika Eugena Otta, prijatelj šefa Gestapa na Japonskem. Kot tak je imel dostop v najvišje vladne kroge, ki so bili Mikadu najbližji. Vse te svoje zveze pa je stavil v korist obveščevalni službi Rdeče armade, tako imenovani IV. Upravi generalštaba RA.

Pred kratkim je izšla knjiga šefa ameriške obveščevalne službe (od 1941 do 1951) na Daljnem vzhodu, general-majorja Charlesa Belowbija »Šanghajska zarota«, v kateri so opisani vohunski podvigi sovjetskega obveščevalca Richarda Sorgeja. Pri našamto izvečec iz najzanimivejšega poglavja te knjige.

Zvečer, 12. oktobra 1941. leta je bilo nekaj uslužbencev nemške ambasade v Tokiu in več visokih japonskih osebnosti na ribolovu, ki ga je priredil Sorge v malem mestu na japonski obali, približno 50 km od Tokia. Gostje so tili na palubi male ladjice pri večerji, kamor je in Sorge povabil. Med govorje in zdravice živahne zbe se je iz podkrova prav tuho slišalo šumenje tajnega radia oddajnika.

Lmo Sorge in ribič, lastnik ladjice, sta vedela, da v tem hipu Sorgejev sodelavec Klaus oddaja iz podkrova po radiju zelo važno poročilo v »Wisbaden«, (tajno ime za rusko radijsko postajo v Sibiriji, ki je vzdrževala zvezo s Sorgejevo tajno mrežo). Poročilo se je glasilo: »Japonska vlada je odobrila načrt, ki sta ga izdelali japonska armada in mornarica za prodor na jugovzhod. Sile bodo pripravljene v treh tednih. Japonci so zavrnili nemško zahtevo, da Kvantunška armada napade Rusijo.«

Ko je namreč tistega dne zjutraj Sorge zajtrkoval z Ozakiem, japonskim vladnim svetovalecem, mu je le-ta izročil kopijo indgo papirja z zapnim memorandumom japonske admiralitete predsedniku vlade, ki je vseboval poročilo o pripravljenosti japonske mornarice, da v treh tednih napade ameriške posesti na Pacifiku.

To poročilo, ki je rešilo Moskvo, je bilo vrhunec Sorgejeve špijonske kariere. Ves, za Rusijo usodepolni čas, od 22. junija 1941., ko so nemške armade prekoračile rusko mejo, pa do jeseni, ko so se morale

Nekaj zapovedi ob »Tednu turizma« v Kranju

1. Ne dovoli si kratiti osebne svobode! Zato ne hodi v parkih samo po stezicah, temveč brez ožira stopi tudi na travo ob stezah.

2. Kot dober prijatelj in ljubitelj prirode si v parku nargaj šopek cvetlic. Prav prijatelj se boš počutil, če boš odtrgal kako bujno vejico in boš nato za kratico čas liste odmetaval po stezi.

3. Ko izstopiš iz kina, gledališča, avtobusa ali vlaka, ali ko si pomalical ali izpraznil zavite cigarete — hitro odvrzi vstopnico, vozni listek, papir ali škatlico na tla, sicer boš imel v žepu navlako. Ne daj se motiti od nastavljenih kosov za odpadke, temveč raje skripi za pestrost poti.

4. Če te tujec vpraša kje je ta ali ona ulica, mu nikar ne daj pojasnila. S tem boš pripomogel, da si bo ogledal čimveč znamenitosti mesta.

5. Če se ustavi v mestu kak inozemski avtomobil, ga čim-množičneje takoj obkrožite. Tujci Vas ne bodo imeli za zijala, kot to trdijo zlobni ljudje, temveč bodo smatrali to za dostojen izraz gostoljubnosti naše dežele.

6. Več zgodovinskih znamenitosti ima kraj, bolj je turistično pomemben. Zato ne od-

stranjujte starih plakatov, napisov, ipd.

Neprecenljiva usluga...

Novi nemški ambasador Eugen Ott, ki je prispel v Tokio, si je zadal za cilj svoje diplomatske kariere, da pregovori Japonce za napad na Sovjetsko zvezo, čemur so se Japonci upirali, želeč spustiti svoje imperialistične težnje na Pacifiku in francoski Indokin, kar so z napadom na Pearl Harbour novembra 1941. storili.

Medtem so milijoni vojakov elitne in neporažene Hitlerjeve armade in moderne oklopne divizije juršali proti Moskvi. Nemška komanda je že gradila barake za prezimovanje svojih čet v Moskvi. Za general-

štab RA so bili to težki in usodni trenutki, čete so se borile od Črnega morja do Leningrada, rezerv za protinapade pa niso imele. Na sibirski meji pa je stala ogromna vojna sila — več sto tisoč prvorazrednih čet Rdeče armade da štiti mejo pred morebitno japonsko invazijo. Vojni metez se je vedno bolj približeval Moskvi. Sovjetska vrhovna komanda je imela samo eno možnost da reši Moskvo: prepeljati sibirsko armado pred Moskvo, preiti v protinapad in s tem obvarovati glavno mesto pred zavzetjem, s tem pa seveda pustiti mejo proti Japonski nezavarovano. Toda zvedeti je bilo treba, koliko s tem tvegajo.

Odgovor na to so poskali v šest tisoč kilometrov oddaljenem Tokiu. Dr. Sorge je dobil nalog, naj odgovori na vprašanje: ali bodo Japonci napadli SZ ali ne? Našel je odgovor, ki je rešil Moskvo!

... in plačilo

Kakšna je bila hvaležnost sovjetskih voditeljev do Sorgeja, ki jim je v 6-letnem službovanju na Japonskem storil neprecenljive usluge?

Ko je bila Sorgejeva organizacija na vrhuncu svojega vzpona in dosegla uspeh, kot

ga ni dosegla niti ena špijonažna služba na Japonski, so se začele aretacije njenih članov. Nihče od aretiranih ni napravil niti najmanjše napake, ki bi jih izdala. Resnica o odkritju te organizacije je bila dolgo časa zavita v meglo. Šele v zadnjem času se je razkrila skrivnost, zakaj je bil Sorge s sodelavci v noči med 17. in 18. oktobrom 1941. leta aretiran in kdo je dal japonski policiji podatke o njegovem delu.

Dr. Sorge je po zadnjem poročilu v začetku oktobra prišel Moskvo, naj mu dovoli oditi v Sovjetsko zvezo, ker je svojo življenjsko nalogo dovršil. NKVD pa se je Sorgejevi naselilvi v SZ uprl, čeprav je vedel, da je Sorge res dovršil svojo življenjsko misijo. Prav zato si je izmislil peklenški načrt, ki ga je dosledno izvedel.

NKVD je z enim udarcem hotel ohromiti na eni strani sovražnika, po drugi strani pa se znebiti ne več potrebnega agenta in njegove mreže. Predati obveščevalca — in to niti ne svojega ampak IV. Uprave RA — v roke japonski policiji, je pomenilo popolnoma kompromitirati nemško ambasado, ki je imela na Japonskem zelo velik vpliv; Japonci so s spoštovanjem zrl v Hitlerjeve ljudi. Najzaupnejša poročila Mikada Führerju pa so šla preko nemške ambasade naravnost v — Moskvo.

V Itu Ricu so našli izdajalca, ki je po nalogu iz Moskve izdal Sorgejevo vohunsko mrežo japonski policiji, ki je nato na žrtvah NKVD-ja preizkušala najbolj prefinjena azijska sredstva mučenja. Itu Ricu pa je za to »uslugo« NKVD postal član politbiroja KP Japonske in je danes glavni pobornik kominformistične knjige CK KP Japonske.

ZANIMIVOSTI POŠIRNEM SVETU

Leto katastrofalnih viharjev. Nad državama Ohio in Michigan je 9. junija razsajal najhujši tornado v tem letu. Po prvih podatkih je izgubilo življenje 148 oseb, preko 700 pa je bilo ranjenih. Mnogo ponesrečencev leži še pod ruševinami podrtih hiš. To je letos že tretji katastrofalni vihar v ZDA.

Po mišljenju ameriških meteoroloških strokovnjakov bo letos največja nevarnost pred tornadi. Meščani ogroženih mest so na to že opozorjeni.

Diskvalificirani. V mestu Witerborf v Angliji so priredili za zaključek mladinskega festivala otroške tekme s skiroji. V eni disciplini je zmagal 5 letni otrok in prejel za nagrado okoli 120 din. Zmagovalci ostalih skupin pa so prejeli skupno okoli 420 din. Niti eden od otrok ni bil starejši od 6 let. Vse bi bilo v redu, če ne bi neki »budni« funkcionar Društva amaterjev teh otrok prijavil zaradi kršitve amaterskih pravil. Vse nagrajence so nato dosmrtno diskvalificirali.

Diplomirana preko telefona. 20 letna Elizabeth Poe iz Preada je pred štirimi leti izgubila nogo. Zaradi nadarjenosti so jo hoteli starši za vsako ceno šolati. Ker drugače ni šlo, je poslušala predavanja preko telefona. Geometrijske in matematične slike pa ji je nosil iz šole brat. Dekle je pred kratkim diplomiralo, ne da bi znotraj videlo univerzitetno poslopje.

Gosenice ustavile vlak. V bližini Detroita so gosenice navalile na železniško progo. Bilo jih je toliko, da so se začela kolesa lokomotive na mestu vrteti in vlak ni mogel naprej. Potniki so morali izstopiti in progo očistiti. Vlak je imel 36 minut zamude.

3 leta med nebom in zemljo. Najstarejši komandant nizozemskega civilnega letalstva, pilot Mol, je pred kratkim slavil 25 letnico dela v letalski službi. V četrto stoletja je preletel preko 8 milijonov km. Za seboj ima 24 tisoč ur letanja, se pravi, da je preživel v zraku cela 3 leta.

Siamska dvojčka na Skotskem. Na Skotskem je neka mlada žena povila siamska dvojčka. Oba otroka sta moškega spola in sta zrastle od vratu do pasu. Težka sta 5 in pol kg in sta normalno razvita.

Mesto Dachau želi spremeniti ime. 20 tisoč prebivalcev mesta Dachau energično zahteva od ameriške vlade, da mestu spremeni ime, ker nočejo, da bi ime spominjalo na čas trpljenja in muk zaslužene Evrope. Mnogo podjetij in trgovin je moralo že spremeniti svoja imena, da so lahko obdržala inozemske kupce. Neki trgovec pa je moral pred besno množico pobegniti celo v Francijo, ker je imel na svojem avtomobilu tablico z napisom Dachau.

Lov je v Zapadni Nemčiji silno drag šport. Ze samo dovoljenje stane čez 3 tisoč dinarjev, razen tega plača lovec še posebno takso za ustreljene živali: za kg divjega zajca 300 din(!), za kg fazana 480 din in za jelena po 210 din na kg.

„Najstarejšega“ človeka so pred nedavnim našli 40 km severozahodno od Johannesburga v Južni Afriki. Antropolog dr. J. T. Robinson trdi, da je ta »človek« živel pred nekaj milijoni let, to je mnogo prej kakor bitja, ki so jih doslej smatrali za človekove prednike. Dr. Robinson je dal temu »najstarejšemu« človeku strokovno ime »Telanthropus capensis«, ker ga je našel blizu Rta dobre nade. Zanimivo je, da so nekatere kosti skozi toliko milijonov let še zelo lepo ohranjene, tako n. pr. nosne kosti in kosti trdega neba. Najden je tudi del spodnje čeljusti, tako da je mogoče precej točno rekonstruirati podobo tega »najstarejšega« človeka. Znanstveniki sodijo, da predstavlja najdeni neko spono med človeku podobnimi opicami in človekom, kar je razbrati po gradnji lobanje in po položaju najdenih delov. Najdba je en dokaz več za pravilnost evlucijske teorije.

Druga nagradna križanka trg. podjetja „TKANINA“

Trgovsko podjetje »Tkanina« in uredništvo »Glasu Gorenjske« razpisujeta za pravilni rešitvi obeh križank sledeče nagrade: 1. globok otroški voziček; 2. 3½ m svile za žensko obleko (po izbiri); 3. moško srajco (po izbiri); 4. in 5. po tri pare moških nogavic ter 6. in 7. celoletno naročnino na »Glas Gorenjske«.

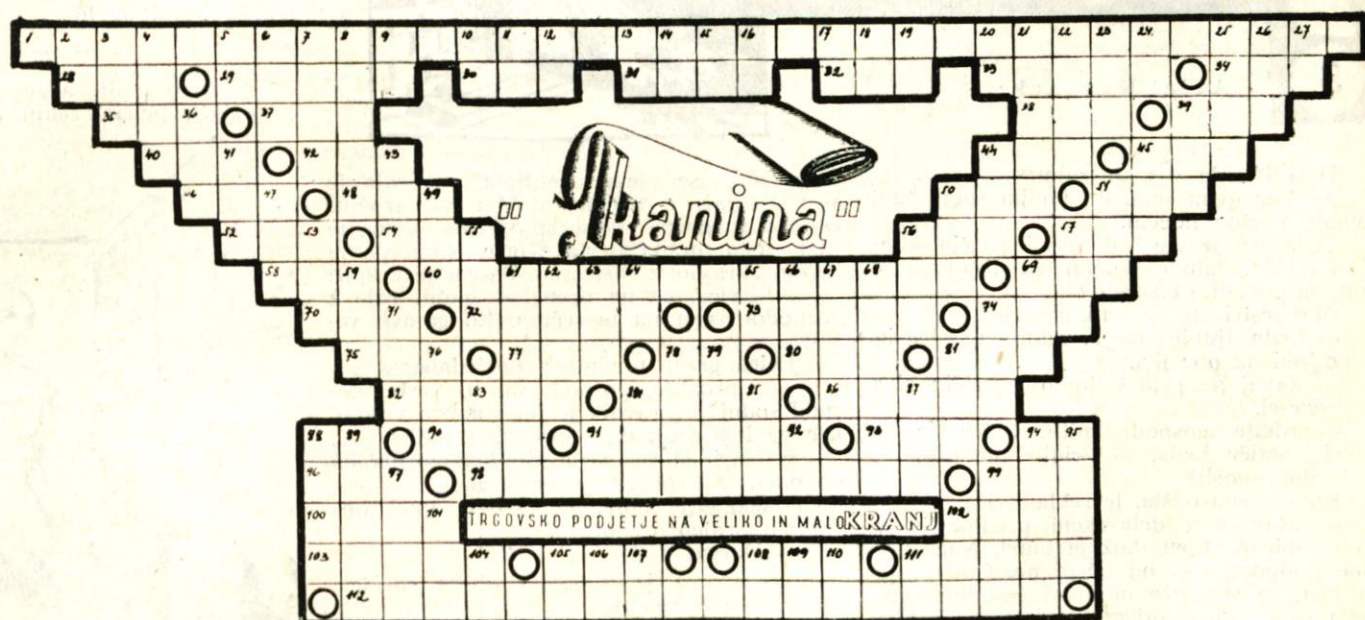
Skrajni rok za dostavo križank je 10. julij. Rešitvam priloži časopisne originale (izrezke).

VODORAVNO: 1. skupina izdelkov, ki jih prodaja trgovsko podjetje »Tkanina«; 28. ni lačen; 29. nalom; 30. zrak (francosko); 31. žensko ime; 32. pritok Visle; 33. moško ime; 34. kaz. zaimek (srbohr.); 35. znani slovenski alpinist; 37. osebni zaimek (3 skl. edn.); 38. domača žival (srbohr.); 39. oblika pom. glagola; 40. neumen, zmešan; 42. kratica za cono B; 44. plesarski material; 45. del strehe; 46. umetnikov izdelek; 48. kratica za administrativni nadrejeni organ; 50. tuja denarna enota; 51. ni obut; 52. vprašalnica; 54. klica, pogajanje; 56. del imena junakov iz romanov Karla Maya; 57. obžalovanje; 58. velika mačka; 60. razkužljiva; 69. vrsta konjskega teka; 70. severni jelen; 72. vrsta tekstilnega blaga; 73. gospodinska potrebsčina; 74. reka v Nemčiji (fonetično); 75. kratica za madžarske dr. železnice, tudi živalski glas; 77. trije enaki samoglasniki; 78. igralna karta; 80. žensko ime (množina); 81. gluh; 82. mesto v Rusiji; 84. z vodo obdana celina; 86. izgoi,

prilna selitev; 88. glasbena kratica; 90. sanje; 91. besednjak; 93. trije samoglasniki; 94. medmet; 96. družina čebel na kupcu; 98. trgovski lokal; 99. dva (morska enota); 100. mesto v Nemčiji (fon.); 102. polotok v Črnem morju; 103. omejevit, določena meja; 105. nade; 108. kratica za veliko tovarno v Sloveniji; 111. red; 112. način prodaje pri Tkanini (množina).

NAVPIČNO: 2. nota; 3. nič-vreden okrasek; 4. mesteca blizu Dubrovnika; 5. veznik; 6. industrijska rastlina; 7. ga z aznava naše uho; 8. mesto v sev. Italiji; 9. kratica naše varnostne organizacije; 10. pri-

raz), ki se uporablja v tele. Dolenjskem; 71. osamljen; 74. gramih; 26. osebni zaimek (3. reka v Nemčiji; 76. otok v Jasklon); 27. dva enaka soglasnika; 36. glas, ki nastane pri detonaciji; 39. moški glas; 41. mesto v Italiji; 43. morska struja; 44. voda v trdnem stanju; 45. ptica; 47. glej 99. vodoravno; 87. portugalska ko-

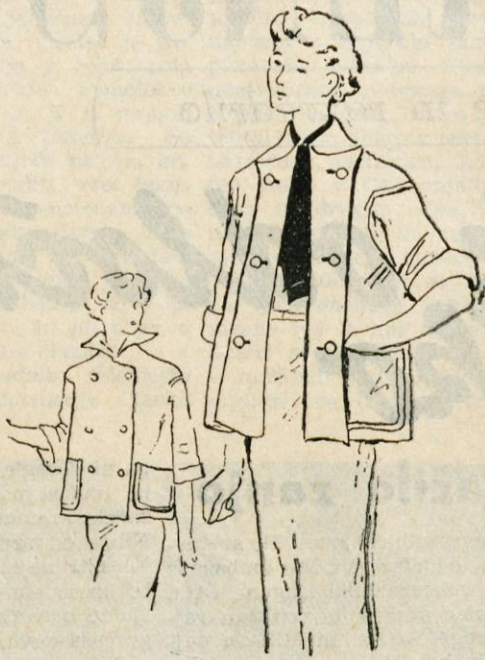
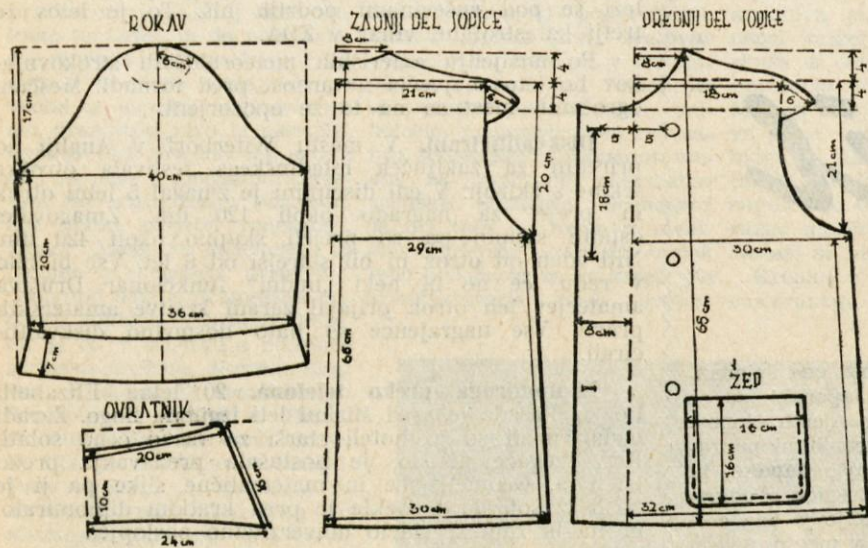

10. pri-

slov; 11. osebni zaimek; 12. osebni zaimek (nemško); 13. glej 5. navpično; 14. se pred kratkim kratica naše armade; 15. latinski predlog; 16. veznik; 17. del kolesa; 18. osebni zaimek (2. sklon); 19. glavni števnik; 20. inicialki enega naših voditeljev; 21. država v Aziji (srbohr.); 22. žgana opojna pijača iz riža; 23. grška črka, neznanica; 24. Narodni odbor (kratica); 25. ločilo (iz-

lonija; 88. planinska ptica; 89. nasip; 91. kratica za slovenski; 92. kratica za račun; 94. otok v Velikih Antilih; 95. tuje žensko ime; 97. uživamo hrano; 99. zemlja; 101. konček sukanca; 102. življenjski sok; 104. kratica za trgovski; 105. mrčes; 106. pisemska kratica; 107. dva enaka samoglasnika; 109. skrajšan podredni veznik; 110. akademski naslov; 111. ki sledi, zasleduje; 69. gora na kratica za »vršilca dolžnostk«.

Kako same krojimo

O higieni postelje

Civiliziran zemljan prežiti prijetno. Zlasti važno je zglavje pri otrocih, saj lahko usodno vpliva na otrokov telesni razvoj. Skušajmo malčke navaditi, da leže brez zglavja, če pa ga že imajo, naj bo nizko in trdo. Priporočljive so žimnate blazine. Nikakor pa za otroke ne uporabljamo velikih pernatih blazin.

Končno še nekaj besed o sami postelji. Ležišče naj bo predvsem udobno, se pravi, dovolj dolgo in dovolj široko, da se na njem res odpočiješ. Pri nakupu žimnice ne skoparimo. Denar, ki ga prihranimo, če kupimo žimnice, napolnjene z morsko travo, ne bo zadostoval za morsko travo čez nekaj let. Morska trava se namreč zelo hitro drobi in če nočete ležati na zaprašenih postelji, ki je hkrati tudi leglo bacilov, boste morali travo menjati, medtem ko z žimo polnjene žimnice neprimerno dlje trajajo.

Pravtako niso za zdravje priporočljive žimnice z vzmetmi, ki jih je zelo težko temeljito očistiti. Cenejše in dosti bolj zdrave so žične posteljne mreže, vrhu katerih položite trodelne žimnice. Le-te je mogoče s ščetko in krpo redno čistiti prahu, razen tega so tudi zelo zračne. Če se bojite, da bi zaradi vaše teže prehitro popustile, si nabavite s posteljnimi vzmetmi ojačane mreže. Zlasti otrokom bi morali oskrbeti tovrstna ležišča. Marsikdo ima pomislek, češ ta so mreže prehladne za zimske dni. Vendar je temu kaj lahko odpraviti. V hladnejših dneh pregrnete mreže s toplo ali čisto juto in postelja bo dovolj topla, pa še zmeraj zračna!

Odeja in blazina naj bosta čimbolj zračni. Kako napak ravna tista, ki se sredi poletja zavija v pernice in si pod glavo nalože kar po tri pernatte blazine. Koža mora dihati, perje pa je tako slab prevodnik, da svežemu zraku sploh ne pusti blizu. Posledica tega je, da je z vseh strani s perjem obdani individuum zjutraj utrujen, nervozen, težak in ga vrhu vsega še glava boli. Zato — stran s pernicami v toplejših dneh. Že odeja iz vate je dovolj dober izolator. V naprednejših državah z visokim življenjskim standardom vatranih odev skoraj ne najdeš. Večidel uporabljajo pozimi lahke puhaste odeje, v toplejših dneh pa odeje iz kamele, diake, na katere pripnejo rjuhe. Pri nas si za sedaj tega marsikdo še ne more privoščiti, lahko pa si nabavi lažjo odejo (deko), ki v poletnih dneh popolnoma zadostuje.

Podobne posledice kakor preveč odeje, roči tudi previsoko zglavje. Otežkoča cirkulacijo krvi, če so blazine iz perja, pa tudi pretirano potenje lasišča, kar vsekakor ni niti zdravo.

Praktični nasveti - kuharski nasveti

Sadne madeže na belem perilu potresi takoj s soljo, jih nato zdrgni z limonovim sokom, ali takoj izperi v vročem mleku. Madeže odstraniš tudi, če blago nekaj časa namakaš v kislem mleku in ga potem izpereš v špiritu. Če je madež še svež, se namesto špirita lahko poslužiš močne milnice. Tudi voda, v kateri si kuhala fižol, je dobra za izpiranje.

Parketno loščilo lahko sama pripraviš. Na štedilniku, v katerem je ogenj že ugasnil, raztopi v 60 dkg terpentina 60 dkg voska. Ohlajeni raztopini dodaj 1 liter bencina. Vse pusti stati čez noč, da se nekoliko strdi. Prihodnje jutro primešaj še liter parafina. Ta količina parketnega loščila ti bo za dolgo zadostovala. Tudi zmes iz samega voska in bencina je dobro loščilo.

Umazane kožnate predposteljnike napni z žebeljčki na desko, potem dlako razčeši in s ščetko in mlačno milnico operi. Splakni jo z mrzlo vodo s pomočjo vrtno škropilnice! Gladko stran odrgni z zavrelkom hrastove skorje. Če koža ni zelo umazana, jo očistiš z gorkimi pšerakimi otrobi.

Črnilo na svili bo izginilo, če boš blago namakala v mleku. Le-tega toliko časa menjaš, dokler ne bo popolnoma čisto. Potem svilo speriš z mlačno vodo.

Lakaste čevlje ali torbice lahko očistiš z glicerinom ali čebulo.

Pri likanju ožgano perilo namoči v vročo vodo, ki si ji dodala boraksa. Rjava lisa bo izginila.

Mušje madeže na kovinah odstraniš z zmesjo cigaretnega pepela in petroleja. Pri čiščenju uporabljaš usnjeno krpo.

Lesnega črva v podu lahko sama zatreš. 10 do 15 l vroče vode primešaj 6 do 8 žlic salmijaka ter s to tekočino in s pomočjo ostre krtače in krpe tla dobro izmij. Ko se deske popolnoma posuše, vbrizgaj v špranje 40% formalina in jih namaži s terpentinom. Za barvanje tla uporabljaš terpentinov olje. Ker je formalin zdravju škodljiv, čisti tla pri odprtem oknu. Ko z delom končaš, okna hitro zapri, zamaži vse špranje pri vratih in oknih in pusti sobo čez noč zaprto. Okno šele zjutraj odpri in zračni sobo ves dan in vso naslednjo noč.

Mezge

BOROVNICEVA MEZGA

1 kg borovnic ob neprestanem mešanju toliko časa segrevamo, da skoraj vsa tekočina izhlapi. Šele proti koncu primešamo 30 dkg sladkorja. Mezgo kuhamo približno eno uro in pol. Dobro je, če ji dodamo nekoliko cimeta, ki okus oplemeniti. Še toplo mezgo denemo v kozarce in po vrhu potresemo nekoliko sladkorja. Kozarce dobro zavežemo.

Drugi način: Oprane in očiščene borovnice deni v kozico z enako težo sladkorja in jih pokrije toliko časa kuhaj, da se popolnoma razkuha. Ohlajeno mezgo vložiš v kozarce, katere dobro zapriš s pergamentnim papirjem. Tako pripravljena mezga je zelo dobra.

Pomežano z vodo jo uporabljamo kot pijačo.

Jagodova mezga: Zrele in sveže gozdne jagode operi in pretlači skozi sito. Kilogramu pretlačenih jagod dodaj pol kg sladkorja in oboje hkrati kuhaj, da se zgosti. Odstavljeno mezgo mešaj 10 minut; še mlačno deni v kozarec. Drugi dan, ko je že docela ohlajena, zaveži kozarec s pergamentnim papirjem.

Sladoled

Če nimaš posebnega stroja za pripravljanje sladoleda, si po magaj s škafo in kotličkom za sneg. 5 kg ledu zdrobimo in ga damo v škafo ter potresemo s soljo (na 5 kg ledu 1 kg soli), na to plast položimo kotliček, ki ga od vseh strani obložimo z ledom in soljo. Tekočino, namenjeno za sladoled, stresemo v kotliček, ki ga pokrijemo in neprestano vrtimo. Ker nastaja sladoled hitreje ob stenah, ga večkrat z lopatico odstranimo, tako da enakomerno zmrzuje.

Čokoladni sladoled: v pol litra toplega mleka raztopimo 12 dkg jedilne čokolade. Na pol ohlajeni zmesi dodamo 10

dkg sladkorja in 10 surovih rumenjakov in vse pristavimo k slabemu ognju. Zmes med neprestanim mešanjem toliko časa segrevamo, da skoraj zavre (zavreti ne sme, sicer se rumenjaki sesirijo). Tekočino ohladimo in vlijemo v kotliček ter ravnamo z njo po gornjem navodilu.

Vaniljev sladoled: zmešamo 6 surovih rumenjakov, 10 dkg sladkorne moke, pol litra surovega mleka in nekaj zavrtkov vaniljevega sladkorja. Nadaljnji postopek je prav tak, kakor pri čokoladnem sladoledu.

Vlažno stanovanje: zmeraj dobro zračni. Če ga hočeš pa za dalj časa osušiti, vzemi 2½ kg živega apna in vlij nanj 1 l vode. Da se bo apno prej raztopilo, ga med vlivanjem vode mešaj. Nato prilij 2½ kg raztopljenega gumija in 2½ kg firneža ter vse tako dolgo mešaj, da dobiš srednje gosto mešanico. Ko se le-ta nekoliko ohladi, jo precedi skozi gostokrpo. Pred uporabo jo zopet segrej. Če je pregosta, primešaj še nekoliko firneža in nato namaži z njo stene, tla in strop. V nekaj dneh bo vse suho.

Zdravilni čaji

Kamiličen čaj je odlično sredstvo proti prebavnim motnjam, driski in želodčnim krčem. Mlačen je dober za izpiranje vnetih velik in »ječmenov« ter za grgranje.

Petršiljev čaj je zelo pitpo-ročljiv za vodenične in za tiste, ki so bolni na mehurju.

Brinjev čaj pomaga proti vodenici. Je tudi znano zdravilo za želodec in ledvice, ker čisti

kri. Priporočajo ga pri izpuščajih in prebavnih težavah. Čaj iz bezgovega cvetja je tudi dobro sredstvo za potenje, zoper prehlad, kašelj in katar dihalnih organov. Vkuhane jagode so blagodejna pijača za ledvice in povečajo odvajanje vode. »Sladko« (bezgove jagode, skuhanes s sladkorjem in medom) ali kuhane posušene jagode so priporočljivo sredstvo za čiščenje krvi.

Ariel Kassack:

Dovolite, da vas spremim! Ne, navajena sem, da hodim sama tudi ponoči, kamor hočem.

Tedaj se je zaslislal veseli Evičin klic: — Bert, lahko skočim za trenutek k vam, da pokadim cigareto?

Obe sestrī sta si stali nasproti. — Leda, ljubica moja, vzklikne Evica in jo poljubi na obe lici.

— Zakaj ne prideš domov? Evičin glas se je tresel.

— Glejte, gospod Smith, Evica se že emeri, zakliče Leda. — Pridite me obiskat, boste dobrodošli!

Ko je Leda odšla, je rekla Evica: — Stanuje v delavskem predmestju v dveh sobicah. Njen mož je umrl. Noče nobene podpore, niti od očeta ne. Obkle, ki jih ima, so stare že najmanj šest let. Preživlja se s poučevanjem klavirja. — Lahko noč!

Gospod Bert King je bil zadovoljen. Kar čutil je, da se bližajo pomembni dogodki. Toda zločin? Kje je zločin? Se je že zgodil, ali se šele bo?

Komaj je Jack Cooper zapustil vlak, že je postajni načelnik po telefonu obvestil pol mesta o njegovem povratku.

To je bilo zvečer, 27. avgusta. V Gardnerjevi hiši so igrali bridge. Romi in Bert sta bila gosta.

— Dober večer, je rekla Marga. — Pri večerji je ni bilo. Sedaj je nepričakovano

vstopila in se vsem smehljala. — Sedla je v naslonjač, z ročnim delom v naročju. Gospod in gospa sta se spogledala, Evica je raztreseno mrsila Bertove lase, Romi pa je bil do skrajnosti raztresen. Potem je zavpil: — Evica, če ne prenehaš, pojdi raje z gospodom ven na mesečino. Bo gotovo vesel!

Evica ga je uničujoče pogledala. — Oprostite, gospod Smith, veste, gospod sodni pripravnik je imel dobro vzgojo, ker pa ima vsak dan opravka z zločinci...

V tem je Marga z glasnim krikom planila pokonci. Na pragu je stal Jack Cooper, njen nekdanji ženin. Obkle je imel povajljano, srajco prepoteno. — Marga!

Njena lica je mahoma oblila rdečica. Nihče se ni premaknil.

— Marga! Bil je klic iz globine srea. Marga je planila mimo njega in stekla po stopnicah navzgor, Jack za njo. Vsi ostali se niso zganili. Kakor živi kipi, je pomislil Bert.

Čez nekaj časa so zaslišali zapiranje vrat in nagle korake po stopnicah. Zaročenca sta vstopila.

— Poročiva se! je rekla Marga.

— In sicer takoj, ali slišite, takoj — je zaklical Jack izzivajoče.

— Oh, Marga, je vzkliknila Evica, zletela k sestri, jo poljubljala, se jokala in smejala.

Marga je stala nepremično in zrla v

mater. Končno se je tudi gospa Hermina zavedla. Pohitela je k Margi, objela njo in Jacka in izjcljala nekaj brezveznih stavkov.

Gospod King je začutil, da je odveč in potihlo izginil iz hiše.

V soboto, 31. avgusta, je bila poroka. Nevesta v belem, ženin ves žareč in pono-

sen. V Gardnerjevem vrtu je bila množica povabljenecv. Ko sta novoporočenca sedela v avto, da se odpeljeta na poročno potovanje, ju je Bert, skrit za nekim drevesom, opazoval. Jack je nevesto zelo nežno prijel za roko in jo gledal z veliko vdanostjo. Gledal jo je pa še nekdo drug. Bert je že

dalj časa videl, da se za vrbo žalujko skriva gospod Karr in strmi proti avtu. Čeprav ni bil na svatbi, ker je bil »službeno zadržan«, je bil sedaj vendarle zelo blizu. Izraz njegovega obraza je izdajal globoko sovraštvo in bes.

Nekaj dni po svatbi je pritekla Evica k Bertu in ga pozdravila z narejeno veselostjo.

— Mama leži že od svatbe, oče se dolgočasí z znankami, jaz sem pritekla k vam, ker mi je pust.

— Vaše sestre Lede ni bilo na svatbi, je rekel Bert.

— Mama jo je povabila, a ni hotela priti. Nikar ne govoriiva o njej!

— O čem pa? Nekaj bi mi Evica rada povedala, kajne? In celo vem, kaj.

— Nemogoče!

— Vem popolnoma dobro. Povedala bi mi rada, da gospod Gardner želi, naj se izselim. Naravno je, da se novoporočenca naselita v vili.

— Oh, Bert, vi ste zlat človek! Očeta je tako skrbelo, kako naj vam reče! Mene je poslal, ker se sam ni upal. Jack bo spet vstopil v banko. Ko se vrne ta potovanja...

Očka je zaradi vas obupan.

— Neumnost! Naravno je, da se umaknem. V soboto odpotujem.

— To sem neumna, vzklikne Evica. Na najvažnejše sem pozabila! Očka in mama vas vabita, da bi se preselili k nam, da bi ostali pri nas, dokler boste hoteli. Lahko noč!

Že je stekla. Stojč na pragu zaklete hišice, je Bert gledal za dražestno deklico.

Jack in Marga sta se vrnila sredi oktobra. Bila sta zagorela, zdrava in srečna. Marga je blestela. Njene oči so žarele. Pri srčno je objela domače. Njuna hišica je bila na novo pobeljena, oknice rdeče pobarvane, šipe so gorele v zahajajočem soncu.

Tako sem srečna, je vzkliknila Marga. Pridi, Jack, v najin domek!